

e-manet

“Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere EMANET ET.” 2Ti.2:2

Sayı 11 ♦ Nisan – Haziran 2007 ♦ üç aylık ücretsiz e-posta dergisi

"Dostları" uğruna canlarını veren üç kardeşimiz Necati, Tilmann ve Uğur'un bu sarsıcı ölümleri aracılığıyla Rab'bin hem halkımızın yüreğine hem de biz imanlı kardeşlerinin yüreğine gerçeği arayış, değişim, kavrayış, umut ve cesaret tohumları ektiğine inanıyoruz. Merhametli Rabbimiz İsa Mesih, onları her zaman sevgiyle ve özlemle hatırlayacak olan öncelikle biricik sevgililerini Biricik Sevgilileri'ne verenlere, sonra da hepimize bunların ürün vereceği zamana kadar güç, sabır, esenlik ve O'nun sonsuz iyiliğine dair güven versin.

içindekiler:

DÜŞÜNCE

- Li-Derkenar:** "Neden Böyle Davranıyorum?" (Chuck Faroe)..... 2
Zor ve Gıcık Olduğu Kadar Önemli bir Alışkanlık: Özeleştirir (Chuck Faroe)..... 3

KİTAP

- Galatyalılar Serisi:** Galatyalılar 3:1-4:7, (3. Kısım, 3:23-4:7) (İhsan Özbek)..... 7
Türk Teolojisine Doğru: Bir Türk Teolojisinin Dikkat Etmesi Gereken Hususlar (Ziya Meral)..... 9
"Onlar Gibi Tapınmamalısınız...": Uygunlaştırma Senkretizme Dönüşünce (3. Kısım) (Larry Poston)..... 11

TARİH

- Dönüm Noktaları Serisi:** Yeni bir Avrupa: İngilizler'in Egemenlik Yasası (1534) (Mark Noll)..... 14

HİZMET

- Vaaz Vermek Tek Başına Yeterli midir? (Ken ve Rhonda Wiest)..... 16

KAYNAK

- Kitap İncelemesi: *Kadınların İnanırları Yalanlar ve Onları Özgürleştiren Gerçekler* (Rhonda Wiest)..... 18

e-manet Türkiye'de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir. **e-manet**, 2. Timoteos 2:2'deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi var: **olgunlaşma ve hizmet.**

Dergide benimsenen iki temel değer de var: **üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.**

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra Kutsal Yazılar'a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. **e-manet**'in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir.

Bunları e-manet@mail.com adresiyle iletebilirsiniz.

DÜŞÜNCE

Li-Derkenar

“Neden Böyle Davranıyorum?”

Neden şişmanım? Bu konuda internette şu aydınlatıcı paragrafa rastladım:

Obeziteyi belirleyen, genetik, çevresel etkenler, sosyo-ekonomik durum, metabolik hastalıklar, ilaçlar gibi birçok faktör vardır. Genelde hastaların eğilimi, daha çok bu faktörleri sorumlu tutmak yönünde olsa da; obezitenin en önemli nedeni, gereğinden fazla gıda alımıdır.

Bunu özetleyecek olsam, hem kalıtsal hem de çevresel etkenlerden dolayı şişmanmışım. Artı çok fazla yemek yiyordum.

Filanca çocuğun sınıftaki uyumsuz davranışları neden kaynaklanıyor? Yine internette “sınıftaki uyumsuz davranışların nedenleri” konusunu işleyen bir makalede şu nedenler sıralanır: *kalıtım, bedensel nedenler, temel ihtiyaçların doyurulmaması, çevre ve sosyo-ekonomik etmenler ve yanlış eğitim.*

Esas olarak o çocuğun yaramazlıkları genetik, biyolojik, psikolojik, ekonomik, duygusal, çevresel, toplumsal ve eğitimsel etkenlerden kaynaklanır. Özet olarak hem kalıtsal hem de çevresel etkenler söz konusudur.

Davranışlarımızın kaynağının *kalıtsal* mı yoksa *çevresel* mi olduğunu ruhbilimciler, toplumbilimciler, insanbilimciler ve hekimler tartışıp dururlar.

Sadece “uzmanlar” değil, sokaktaki insan da hem kendinin hem de diğer kişilerin davranışlarını açıklarken *kalıtsal* ve *çevresel* etkenlere başvurur. Şu örnekleri düşünün: *Yapım böyle işte, genetik yatkınlığım vardır... Eğitimsizlik işte!.. Tanrı beni böyle yaratmış... Böyle toplumda yetişen kişi böyle olur... Bizim ailede herkes böyle yapar... Böyle ağır şartlar altında başka ne yapabiliirdim ki?.. Dar geliri aileden gelme olarak... Hali vakti yerinde biri olduğu için... vs.*

Hayatı açıklamaya, anlamlandırmaya çalışırken davranışların hangi oranda geçmişimizden (kalıtım) ve hangi oranda dışımızdan (çevre) kaynaklandığını hesaplamamızın ince bir çekiciliği vardır. (Yoksa bu duygu, “elimizde olmayan nedenlerle” böyle davranıldı, demekten mi kaynaklanır?)

Oysa “çevre artı kalıtım eşittir davranışlarımız” şeklindeki denklemin ciddi bir sorunu vardır: Kutsal Kitap’ın “yürek” diye adlandırdığı etkeni yoksayar. Tanrı’nın sözüne göre, bütün davranışlarımız yüreğimizden kaynaklanır. Nitekim Süleyman’ın Özdeyişleri’nde şöyle yazılmıştır: *“Her şeyden önce de yüreğini koru, Çünkü yaşam ondan kaynaklanır”* (Özd.4:23; ayrıca bkz. Mar.7:14-23).

Eski Antlaşma’daki “yürek” terimi iç hayatımızın bütün yönlerini kapsar. Vicdan, motivasyonlar, tutkular, duygular, kararlar ve düşünsel hayatımızın bütün süreçleri yüreğe bağlıdır. Yürek, ruhsal hayatımızın da merkezidir. Yürek olup bitenlere maruz kalan pasif bir kurban değildir. Tersine, bütün durum ve şartlara aktif bir şekilde tepki gösterir. Her durumda da aktif bir şekilde Tanrı’ya yönelmeli ve O’na boyun eğerek tapınmalıdır.

Böylece yaşadığımız (ister kalıtsal, ister çevresel, ister olumlu veya olumsuz olsun) her şeye gösterdiğimiz tepkiler yüreğimizi ifşa eder. İsrail halkının çölde çektiği “sıkıntılar sınavı” böyleydi: *“Tanrınız RAB’bin sizi kırk yıl boyunca çölde dolaştırdığı uzun yolculuğu anımsayın! Buyruklarına uyup uymayacağınızı, amacınızın ne olduğunu öğrenmek için (“yüreğinde olanı bilmek için”) sizi sıkıntılara sokarak sınavı”* (Yas.8:2). Vaat edilen topraklarda yaşayacakları “bolluk sınavı” da böyleydi: *“Sıkıntısız ekmeğe yiyebileceğiniz, hiçbir şeye gereksinim duymayacağınız bir ülke” de... “Yiyip doyduğunuzda, güzel evler yapıp yerleştiğinizde, sığırlarınız, davarlarımız çoğaldığında, altınınız, gümüşünüz ve her şeyiniz arttığında,”* hangi tehlike söz konusu olacaktı? Böbürlenmek (“yüreğin yükselmesin”) ve dolayısıyla Rab’bin buyruklarını savaştırmak ve Rab’bi unutmak tehlikesiydi (bkz. Yas.8:7-20).

Bütün davranışların kaynağı ve ruhsal hayatımızın temeli olan yürek hakkında bir “ayrıntı” daha var: *“Yürek her şeyden daha aldatıcıdır”* (Yer.17:9). Sanki şirketi yöneten en sorumlu kişi aynı zamanda usta bir dolandırıcıdır! Herhalde bu yüzden ki yüreğimizi “her şeyden önce” korumamız gerekir (Özd.4:23).

Sonuç olarak, deneyimlerimiz yüreğimizi biçimlendirmez, yüreğimizin eğilimi ve alışkanlıklarını dışa vurur. Davranışlarımız yüreğimizin durumu hakkında size neler gösteriyor? ♦

(Chuck Faroe)

Özeleştiri: Gıcık ve Zor Olduğu Kadar Önemli bir Alışkanlık

Chuck Faroe

“Yıllar boyu günceler tuttum sonra hepsini yok ettim.”

Neden?

“Çünkü bir yerden güncelerde kendimi çok açık bir şekilde buluyordum, bu da beni rahatsız etti.”

Levanten yazar Giovanni Scognamillo,
Lale Tayla ile yapılan bir söyleşide¹

Birileri sizin eksikliklerinizi veya yanlışlarınızı yüzünüze vursa, kendinizi nasıl hissedersiniz? Ruhsal ve olgun Mesih öğrencisi olduğunuz halde, büyük ihtimalle ilk tepki olarak canınız sıkılır, değil mi? Eğri oturalım doğru konuşalım: insanlar eleştirilmeyi sevmez. Normalde bir insan eleştirildiğinde, refleks olarak, hemen kendisini savunmaya başlar... Ya da eleştiren kişinin eksikliklerini hatırlatmaya... Ya da konuyu değiştirmeye... Ya da orada olmayan bir kişinin hatalarını anlatmaya vs...

Eleştirilmek son derece gıcık bir deneyim! O zaman *kendi kendimizi* eleştirmek (yani, özeleştiriye bulunmak) yüzde yüz insan yapımıza aykırı değil mi? Bunu bizden kim bekleyebilir ki? Böyle nahoş bir sürece neden katlanalım?

Yukarıdaki üç soru sanki söz sanatına özgü *cevapsız* bırakılan birer soru olarak sayfada ne güzel duruyor! Ama onları cevapsız bırakmaya niyetim yok (yoksa bu yazı burada biter!) Özeleştiri insan yapımıza aykırı değil mi? Evet, *doğal* yapımıza aykırıdır. Günahkâr olarak kendimizi eleştirmeye değil, haklı çıkarmaya eğilimliyiz. Bunu bizden kim bekleyebilir? Bunun cevabı net ve kısa: Rabbimiz! Peki, bu kadar nahoş bir sürece neden katlanmalıyız? Çünkü özeleştiriye bulunmazsak Mesih öğrencisi olarak ne olgunlaşabiliriz ne de Rabbimiz'e yaraşır bir şekilde hizmet edebiliriz. Umarım, bu yazıyı okuduktan sonra bu cesur iddiaların ne kadar geçerli olduğunu siz de anlayacaksınız.

Özeleştiri Belirleyici Bir Özelliğimizdir

Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın sözü olduğunu gösteren bir özelliği, içerdiği özeleştiri. Yahudiler'in Tanrı'nın seçilmiş antlaşma halkı olduğunu belirten Eski Antlaşma'yı düşünün. Yahudiler, tarihleri boyunca sergiledikleri günahlarla vefasızlıkları ve bunlar yüzünden uğradıkları cezalarını, büyük bir açıklıkla kaydettiler. Bundan sonra da kendilerini suçlayan bu evrakları eksiksizce korumak için yüzyıllarca didinip durdular. Neden? Çünkü haklı olan onlar değil, onların Tanrısı'ydı. Aynı şekilde Yeni Antlaşma'da İsa'nın öğrencilerinin (İncil yazıldığında da elçilerinin!) zaman zaman gösterdikleri başarısızlık, imansızlık, gurur, rekabet, kızgınlık, vefasızlık, ikiyüzlülük vs açıkça yazılıyor (örneğin bkz. Mat.17:14-20; 20:20-24; Mar.14:50-52,66-72; Gal.2:11-15). Pavlus'un söylediği gibi, “*Biz kendimizi ilan etmiyoruz; ama Mesih İsa'yı Rab, kendimizi de İsa uğruna kullarınız ilan ediyoruz*” (2Ko.4:5). Kutsal Rabbimiz'i ilan ederken, kendi itaatsizliklerimizi kendimiz teşhir ettiğimizde, Tanrı'nın kutsal standardını doğrulamış oluruz.

İçsellik inancımızın olmazsa olmaz bir niteliğidir. Yoel, İsrail halkını tövbeye çağırırken bunu biliyordu: “*Giysilerinizi değil, Yüreklerinizi paralayın Ve Tanrınız RAB'be dönün*” (Yoel 2:13). Davut, Bat-Şeva'yla işlediği günahın tövbe ederken aynı gerçeği vurguladı: “*Madem sen gönülde sadakat istiyorsun, Bilgelik öğret bana yüreğimin derinliklerinde*” (Mez.51:6). Yeni Antlaşma'nın temelinde içten itaat yatar: “*Yaşamı içlerine yerleştirecek, Yüreklerine yazacağım,*” Rab diyor (Yer.31:33). Yüreğimizin durumu hayatımızın tümünü etkiler. Bundan dolayı, iç hayatımızı denetlememiz büyük önemle buyurulur: “*Her şeyden önce de yüreğini koru, Çünkü yaşam ondan kaynaklanır*” (Özd.4:23). Ruhsal hizmetin temel bir talimatı da özeleştiriye ilgilendirir: “*Kendine ve öğretine dikkat et*” (1Ti.4:16). Hem öğretimizin sağlamlığını hem de motivasyonlarımızın paklığını dikkatlice denetlemeliyiz.

Özeleştiri Önemlidir... Keşke Bir O Kadar Da Kolay Olsa!

Evet, özeleştiri yapmak önemli, ama ne yazık ki, pek zor. Bir bakıma, iç hayatımız geniş, esrarengiz ve karmaşık bir diyardır. Oraya “kâşif” olarak gitmek kolay bir girişim değil. Özeleştirin temel zorluğu, kendi yüreklerimizin aldatıcı olmasıdır. Meşhur bir ayette söylendiği gibi, “*Yürek her şeyden daha aldatıcıdır, iyileşmez, Onu kim anlayabilir?*” (Yer.17:9-10). Tüm çıplaklığıyla sorunu belirtmek gerekirse, kendi kendimizi aldatmaya eğilimli olduğumuz için, kendimizi denetlemekte güçlük çekeriz. İç hayatımızdaki gerçekler keşfedilmek istemez! Kilise babalarından Augustin bu durumu şöyle dile getirmiştir: “*İşte bendeki bu hafıza aşkın bir kudret, baş döndüren bir esrar, ey Tanrım, karmaşıklığı bitmeyen saklı bir engindir. Bu da benim canım, buyum ben! O zaman, ey Tanrım, ben neyim ki? Esas doğam nedir? Bu diri bir varlıktır; sayısız şekillere bürünüp duruyor ve bunun sonu yok...*” ve “*...saklı eğilimlerim acınacak bir karanlık içinde kendimden gizlidir. Dolayısıyla aklım, kendi boyutlarını sorguladığında, kendi yaptığı sorgulamanın sonuçlarına güvenemediğini hissediyor...*”²

Kendimizi aldatmanın önemli (ve özeleştiri girişimini iyice aksatan) bir biçimi, “kendimizi kayıran önyargı”dır. Diğer kişilerin problemlerini “ustaca” analiz ederken, kendi eksikliklerimizi hemen hemen hiç fark edemeyiz. İsa bu eğilimimizi komik bir şekilde betimledi ama “ikiyüzlülük” olarak tanımlamaktan geri kalmadı: “*Sen neden kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de kendi gözündeki merteği farketmezsin? Kendi gözünde mertek varken kardeşine nasıl, 'İzin ver, gözündeki çöpü çıkarayım' dersin? Seni ikiyüzlü! Önce kendi gözündeki merteği çıkar, o zaman kardeşinin gözündeki çöpü çıkarmak için daha iyi görürsün*”

(Mat.7:3-5). İsa'dan 2000 yıl sonra araştırmacılar bu aynı dinamiği çokça tespit etmişlerdir. Psikoloji profesörü David Meyers bu araştırmaların bazı sonuçlarını şöyle sıralar:

İnsanlar, kötü davranışlardan çok, iyi davranışlar için ve başarısızlıklardan çok, başarılar için sorumluluğu kabul eder. Onlarca deneyde insanlar, onlara bir işi becerdikleri söylendiğinde takdir kabul etmeye hazır olur. Ama başarısız oldukları söylenirse, sık sık başarısızlığın sebebinin kötü talih veya imkânsız şartlar gibi dış etkenlere bağlı olduğunu belirtirler...

Yaptıkları kazalar hakkında sigorta şirketlerine bilgi verirken, sürücülerin kendini kayıran açıklamalar sanki sayısızdır: “Görünmez bir araba beliriverdi, arabama çarptı ve hemen gözden kayboldu.” “Dört yola yaklaştığımda büyük bir çalı yükseliverdi ve dört yol görünmez oldu.” “Bir yaya bana çarptı ve arabamın altına geçti”...

Boşanmakta olan insanların çoğu, eşinin evliliğe yeteri kadar önem vermediğini söyler...

Öğrenciler, sınavda iyi not aldıklarında, sınavın uygun, kendilerinin de takdire layık olduğunu söyler. Ama kötü not aldıklarında, sınavın insafsız olduğunu söylemeye eğilimlidir...

İnsanların çoğu kendilerini ortalamadan daha iyi sanır. Anketlere göre, müdürlerin 10’da 9’u kendilerinin ortalama diğer müdürlerden daha iyi olduklarını söylemiştir. Avusturyalılar’ın 10’da 9’u kendi iş performansını değerlendirirken kendilerinin ortalamadan iyi olduğunu söylemiştir. Üç ayrı ankette, üniversite profesörlerinin 10’da 9’u kendilerinin ortalama diğer profesörlerden daha iyi olduğunu söylemiştir. Sürücülerin çoğu da, kaza sonucunda hastanede yatmak zorunda kalan sürücüler dahil, kendilerinin ortalama sürücülerden daha dikkatli ve becerikli olduğunu düşünmektedirler...

Çoğu kişi kendilerini ortalama emsal diğer kişilerden daha akıllı, daha yakışıklı ve daha önyargıdan arı saymaktadır...

829.000 lise son öğrencileriyle yapılan bir ankette, “diğerleriyle iyi geçinme yeteneği” konusunda öğrencilerin %0’ı (bu bir dizgi hatası değildir) kendilerinin ortalamadan aşağı olduğunu saymıştır. Aynı öğrencilerin %60’ı kendilerinin bu konuda ilk %10’una girdiğini, %25’i ise, ilk %1’ine girdiğini düşünmüşlerdir...³

Anlaşılan gözümüzdeki mertegi fark etsek bile hemen “mertek-gözlü” olmanın ya önemli bir ruhsal armağan ya da bir başka marifet olduğunu düşünmekteyiz! Bu da demektir ki çetin bir sorunla karşı karşıyayızdır. Herkesin iç hayatında bir takım ‘saklı tutkular’, ‘gizli motivasyonlar’ bulunmaktadır.⁴ Asıl amaçlarımız ve motivasyonlarımızın Rab’be yaraşır olup olmadığını ve hayatımızın nasıl değişmesi gerektiğini anlamak için de özeleştiriyi yapmalıyız. Ama özeleştiriyi yapmaya niyet etsek bile, sezgisel olarak kendimizi kayıran önyargılarımız bu girişimi baltalayacağına benziyor. O zaman özeleştiriyi yapmak isteyen Mesih öğrencisi ne yapsın? Kendimizi aldatan eğilimlerimizi engellemek için birkaç stratejiye özet bir şekilde bakalım.

Özeleştiriyi Destekleyen Dört Yöntem

İlk özeleştiriyi yöntemi kimseyi şaşırtmayacaktır: **Tanrı’nın sözüyle ilişkimizi yoğunlaştırmalıyız.** Eşya dolu ve zifri karanlık içinde bir odada sendelemek için güçlü bir ışık yakmak gereklidir: “*Sözlerinin açıklanışı aydınlık saçar, Saf insanlara akıl verir*” (Mez.119:130). Tanrı’nın sözünü ezberlemeliyiz: “*Tanrısı’nın yarası yüreğindedir, Ayakları kaymaz* (Mez.37:31). Sürekli Tanrı’nın sözü üzerinde derin derin düşünen kişi, “*yaptığı her işi başarır*” (bkz. Mez.1:1-3). Şüphesiz ki, etkili özeleştiriyi yapmayı da başarır! Bu bağlamda dikkatimizi (dikkatinizi demiyorum çünkü benim de sürekli tekrar fark etmem gereklidir) özellikle bir noktaya çekmek isterim: Kendimizi aldatmak için Tanrı’nın sözünü bile kullanabiliriz. “*Tanrı sözünü yalnız duymakla kalmayın, sözün uygulayıcıları da olun.* Yoksa kendinizi aldatmış olursunuz. *Çünkü sözün dinleyicisi olup da uygulayıcısı olmayan kişi, aynada kendi doğal yüzüne bakan kişiye benzer. Kendini görür, sonra gider ve nasıl bir kişi olduğunu hemen unuttur* (Yak.1:22-24, vurgu eklenmiştir). Birisi “ayna uzmanı”yken (yani aynaların tarihi, malzemeleri, imalatı, teknolojisi, türleri gibi konularda derin bilgilere sahipken) kendi makyajını veya kravatını düzeltmek için ayna kullanmıyorsa bunda bir terslik vardır, değil mi? Kutsal Kitap’ı “Bu ilkeyi hayatımın neresinde çığnıyorum?” veya “Bu buyruğu yerine getirmek için somut bir şekilde başka ne yapmalıyım?” gibi sorular sorarak, kendi hayatımızda uygulamak üzere incelersek, emin olabiliriz ki, İsa’nın “Yardımcı” olarak adlandırdığı Kutsal Ruh bize bu konularda yardım edecektir. Böylece de etkili özeleştiriyi yapmış oluruz. Tanrı’nın sözü günahın aldatıcılığına panzehirdir.

İkinci özeleştiriyi yöntemi olarak, **sözel ve duygusal tepkilerimizi sorgulamalıyız.** Doğal olarak herkes kendini “iyi insan” olarak görmek ister. Davranışlarımızı “rasyonelleştirmek” için (bilinçaltında) sürekli çabalır. Neden böyle davrandığımızı, hangi şeylere değer verdiğimizizi, nelerle motive edildiğimizi kendimize ve diğerlerine açıklarken gayet olumlu bir şekilde yorumlarız. Böylece özeleştiriyi zorlaştırır. Bu bağlamda İsa’nın bir sözü önemlidir: “*Ağız yürekte taşınır söyler*” (Mat.12:34). Sözel (ve duygusal) tepkilerimiz yüreğimizin gerçek halini açığa vurur. Bu yüzden tepkilerimizi hem gözler hem de sorgularsak, daha etkili özeleştiriyi yapabiliriz. Bu konuda günlük tutmakta büyük yarar vardır (Not: Böyle bir uygulama size yük olmasın. İlle de her gün bir şeyler yazmalıyım diyerek kendinize kural koymanız şart değil. Basit bir lise defterine, fırsat buldukça, olup bitenleri yazsanız bile önemli ölçüde ilerleme sağlayabilirsiniz. Bu açıklamayı kendim gibi düzenli olmayan kardeşlerin yararına koyuyorum. Düzenlilikte güçlü kardeşler bunu okumadan geçebilirler!) Tepkilerimizi fark ettikçe, onları sorgulamayı da öğrenmeliyiz. Bu makalenin bitiminde sunulan “Özeleştiriyi Soruları” başlıklı ek bu konuda size yardımcı olabilir (Uyarı: Kendi kendinize o soruları sormak kolay değildir; cesaret ister! O soruları kullanırsanız, özeleştirinin gıcıklığını hemen anlarsınız!) Tepkilerimizi sorgularken, Kutsal Kitap’ı okumaya da dikkat etmeliyiz. Kutsal Ruh Tanrı’nın sözünü kullanır. İbraniler 4:12-13 ayetlerine göre, Tanrı’nın sözü, günahın oluşturduğu aldanmışlık katmanlarını delegecek kadar keskin bir kılıçtır: “*Tanrı’nın sözü diri ve etkilidir, iki ağızlı her kılıçtan keskindir. Canla ruhu, ilikle eklemeleri birbirinden ayırarak kadar derinlere işler; yüreğin düşüncelerini ve amaçlarını yargılar. Tanrı’nın görmediği hiçbir yaratık yoktur. Kendisine hesap vereceğimiz Tanrı’nın gözleri önünde her şey çplak ve açıktır.*” Sözel ve duygusal tepkilerimizi böylece sorgulamaya cesaretimiz olursa, Kutsal Ruh saklı tutkular ve gizli motivasyonlarımızı hem bize göstermekte hem de Tanrı’nın isteği doğrultusunda değiştirmekte etkin olur.

Özeleştiriyi yöntemlerimiz giderek daha zor oluyor, galiba. Şimdi hepimize önereceğim uygulama ne popüler, ne de kolay: Etkili özeleştiriyi yapmak istersek **azar, uyarı ve öğüde kulak asmalıyız.** Kelimeleri edebiyattan tanıklarıyla tanımlayan bir online

Türkçe sözlükte “azarlanmak” maddesi için Orhan Kemal’den alıntılanan örnek cümle şöyledir: “Azarlanmaktansa kurşun yemeye razıydı.”⁵ Bu cümle insanların azara kulak vermeme problemini güzelce özetler! Oysa terbiye ve azarlanmaya açık olmak, bilgelik kazanmanın en önemli yollarından biridir. Süleyman’ın Özdeyişleri’nden bu gerçeği anlatan sadece birkaç ayet şöyledir:

*Terbiye edilmeyi seven bilgiyi de sever,
Azarlanmaktan nefret eden budaladır. (12:1)*

*Ahmağın yolu kendi gözünde doğrudur,
Bilge kişiye öğüde kulak verir. (12:15)*

*Kibirten ancak kavga çıkar,
Öğüt dinleyense bilgedir. (13:10)*

*Terbiye edilmeye yanaşmayanı
Yokluk ve utanç bekliyor,
Ama azara kulak veren onurlandırılır. (13:18)⁶*

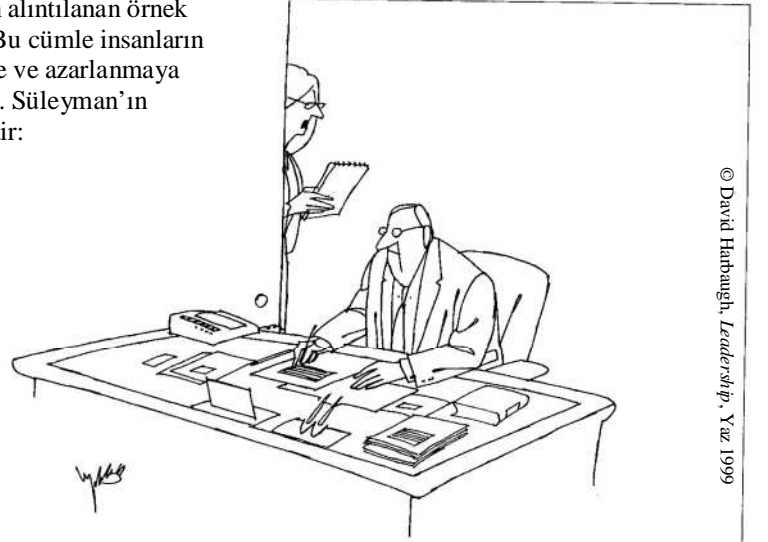
Özeleştiriyi yaptığımızda, kendi hatalarımızı bulmaya çalışmaktayızdır. Başka insanlar, yaptığımız veya yapabileceğimiz hataları söyleyerek bu girişimde bize yardımcı olabilir, eğer kabul edersek. Tabii ki bu konuda seçici olmalıyız: başkalarının bize yönelttiği eleştirilerin hepsi haklı olmayacaktır (“Amin” mi dediniz?!) Buna rağmen, (işinize karışmak gibi olmasın) insanların eleştirileri ve öğütlerine daha açık olursak daha etkili özeleştiriyi yapabiliriz. Üstelik, böyle davranırsak, alçakgönüllülüğü seçmiş oluruz. Kutsal Kitap’ta, “Tanrı kibirlilere karşıdır, ama alçakgönüllülere lütfeder” denir (1Pe.5:5). Azar, uyarı ve öğüde kulak asarsak, değişmemizin kaçınılmaz gereği olan Tanrı’nın lütfu hayatımızda etkin olur.

Son bir özeleştiriyi yöntemi olarak, **her şeyi bilen Rabbimiz’e dua ederek O’na yakışmayan yönlerimizi bize göstermesini istemeliyiz.** Biz kendi iç hayatımızı dürüstçe değerlendirmekte güçlük çekeriz. Her şeyi bilen Tanrı’nın öyle bir sorunu yoktur, tabii. Yukarıda gördüğümüz o “meşhur” ayet (Yer.17:9) bir soru ile biter: “Yürek her şeyden daha aldatıcıdır, iyileşmez, Onu kim anlayabilir?” Her şeyden aldatıcı yüreklerimizi kim anlayabilir? “Ben RAB, herkesi davranışlarına, Yaptıklarının sonucuna göre ödüllendirmek için Yüreği yoklar, düşüncüyü denerim” (Yer.17:10). O, niyetlerimizi tartar (bkz. Özd.16:2 ve 21:2). Böylece Rabbimiz yüreklerimizde nelerin olup bittiğini bize açıklayabilir, gerçekten öğrenmek istersek. İlahiyat günlük hayattan kopuk olmamalıdır. Bakın Davut Tanrı’nın “her şeyi bilen” sıfatının kendi hayatını nasıl ilgilendirdiğini ne güzel kavramıştır: “Ya RAB, sınavı tanıdın beni. Oturup kalkışımı bilirsin, Niyetimi uzaktan anlarsın. Gittiğim yolu, yattığım yeri inceden inceye elersin, Bütün yaptıklarından haberin var. Daha sözü ağzıma almadan, Söyleyeceğim her şeyi bilirsin, ya RAB” (Mez.139:1-4). Bu mezmurun son ayetlerinde Davut, hayatında etkili ruhsal özeleştirisinin sağlanması için her şeyi bilen Tanrı’dan *zaten* yaptığını yapmasını diler: “Ey Tanrı, yokla beni, tanı yüreğimi, Sına beni, öğren kaygılarımı. Bak, seni gücendiren bir yönüm var mı, Öncülük et bana sonsuz yaşam yolunda!” (Mez.139:23-24). Özeleştiriye duayla yapmalıyız..

Büyük Bir İş İçin Azmetmek...

Bu yazının başından bitimine kadar, özeleştirisinin zorluğu vurgulandı. Amacım moralinizi bozmak, şevkinizi kırmak mı yoksa? Tam tersi! Bu işin hem önemini hem de zorluğunu vurgulayarak içimizde yaşayan Kutsal Ruh aracılığıyla gerçekçi bir heves uyandırmayı amaçlıyorum. Ruhsal hayatımızda, Mesih’in öğrencisi ve işçisi olarak çıtamızı ciddi biçimde yükseltmek istiyorsak, bunu özeleştiriyi uygulamakla yapabiliriz. Ama azmetmezsek bu iş olmaz. Bir üstün azim örneğini düşünün: Naim Süleymanoğlu, Cep Herkülü, “Bütün otoritelere göre tüm zamanların en iyi haltercisi.” Süleymanoğlu, uyguladığı antrenmanı şöyle açıklar: [Türkiye’ye] ilk geldiğimde halterciler her gün yarım saat sabah, yarım saat öğleden sonra antrenman yapıyorlardı. Benim çalışma programım ise sabah dört saat, öğleden sonra dört saattir. Ayrıca 22.00’ye kadar da gece antrenmanı yapıyordum. Beni böyle görenler, bu tempoya dayanamayıp sakatlanacağını söylüyorlardı...⁷ Ama sakatlanmadı. Tersine, başka kimsenin yapamadığı başarılarına imza attı! Bunu okuyunca, Pavlus’un Ruh’un denetiminde yazdığı şu sözleri aklıma geldi: “Yarıya katılan herkes kendini her yönden denetler. Böyleleri bunu çürüyük gidecek bir defne tacı kazanmak için yaparlar. Bizse hiç çürümeyecek bir taç için yapıyoruz” (1Ko.9:25). Süleymanoğlu’nun spor alanında Tanrı vergisi yeteneği vardı. Sıkı antremanla bu yeteneği tam potansiyeline eritti. Bizim potansiyelimiz, Ruh’tan doğmuş olmamızdır. İsa, “Yel dilediği yerde eser; sesini iştirsin, ama nereden gelip nereye gittiğini bilemezsin. Ruh’tan doğan her adam da böyledir” diyor (Yu.3:8). Her Mesih imanlısının görünmez bir güç kaynağı vardır: Kutsal Ruh. Özeleştiriyi yapmak zordur ama Kutsal Ruh bize güç verir ve girişimlerimizi verimli kılar. Daha doğrusu, Kutsal Ruh, hayatlarımızda kendi meyvesi olan *sevgi, sevinç, esenlik, sabır, şefkat, iyilik, bağlılık, yumuşak huyluluk ve özenetimi* üretirken, özeleştiriyi yaparak O’nunla işbirliği yapabiliriz.

“Ruhsal antrenman”ınıza çok yararlı yeni bir boyut kazandırmak ister misiniz? O zaman özeleştiriyi yapmaya başlayın. Zor ve gıcık olur ama buna değer: Rabbimiz’i yüceltmek için “özeleştiriyi antremanı”na katılarsak, O’nun yüce lütfu Kutsal Ruh aracılığıyla hayatımızda etkin olur! ♦

© David Harbaugh, Leadership, Yaz 1999

“Pastör, bu randevunuz iptal oldu. Özeleştiriyi ve ruhsal yenilenme için on beş dakikanız var!”

Özeleştiri Soruları

Başka insanlardan hangi davranışlarımı saklamak istiyorum?

Başka kişilerden saklamak gereğini duyduğum davranışımı esasında neden yapmak istiyorum?

O davranış Kutsal Kitap'a göre yanlış/kötü mü?

"Değil" veya "tam anlamıyla değil" diyorsam, o zaman hangi sebeplerden dolayı saklamak istiyorum? Neden korkuyorum? Neye önem veriyorum? İnsanların beni nasıl görmelerini istiyorum?

Yıllardır hangi olumsuz davranışı defalarca tekrarlıyorum? (bkz. Özd.26:11)

Bu davranışı "olumsuz" olarak nitelesem de, ona neden izin veriyorum, neden defalarca bunu yaşıyorum?

Bu uzun vadede tekrarlanan davranışım hangi olayların sonucunda ortaya çıkıyor? Hangi şartlar altında nüksediyor?

Bu tekrarlanan duruma düşmekteyken, hangi seçimler yapıyorum? Neye değer veriyorum? İnsanların hakkımda nasıl düşüncelerini istiyorum? Neden böyle düşüncelerini istiyorum? Neden korkuyorum?

Kendimi "kabul edilir" insan olarak görmek ve göstermek için, küçüklüğümden beri hangi "strateji"yi geliştirdim? (örneğin, "şakacı", "çok çalışkan", "kibar/efendi", "hazır cevap", "iş bitirici", "ağır başlı" vs. Not: Böyle "strateji"leri benimsemekte olduğumuzu her zaman farkında olmayabiliriz.)

İnsanların hakkımda nasıl düşüncelerini istiyorum?

İnsanları etkilemek için ne yapıyorum, nasıl davranıyorum?

İnsanlara sunmaya alıştığım bu davranışın dışına çıkmak zorunda kalırsam, nasıl tepki gösteririm? Veya çıkmamak için neler yapmaya razı olurum?

Başımdan geçen "krizler"e gösterdiğim tepkilerden kendim hakkında neler öğrenebilirim?

İlişkilerde gerginlik yaşandığı veya kendimi (bilinçaltı da olsa) yetersiz hissettiğim zamanlarda nasıl davranıyorum?

Kaçıyor muyum? Çatışıyor muyum? Espri mi yapıyorum? Konuşkan mı oluyorum? Sessiz mi kesiliyorum?

Çeşitli durumlarda kendi kendime, "Neden böyle davrandım?" veya "O durumda esasında, kalbimin derinliklerinde, ne arzuluyordum?" diye sorsam, nasıl cevap alırım?

Bir durumda normalden fazla konuşkan veya sessiz, kızgın veya sınırlı olursam, aslında neye tepki göstermiş oluyorum? Neden tepki gösteriyorum? Bu durum kalbimdeki saklı arzular, tutkular ve motivasyonlar hakkında ne gösteriyor?

Hangi durumlardan ve/veya insanlardan kaçırım?

Hangi durumlarda veya insanlarla birlikteyken bahaneler uydururum?

Bana ait bir şey (insan, davranış, değer, vs) eleştirildiği zaman, kızar veya üzülürsem, kendim hakkında ne öğrenebilirim?

İsa, "ağız yürekten taşanı söyler" dedi. Kendi hayatımdaki "söylem"e dikkat edersem, kalbimi dolduran, yönlendiren şey(ler) nedir?

Tanrı'ya tamamiyle boyun eğmekten neden korkuyorum?

Elimden neyi alacağımdan korkuyorum?

Bugüne kadar gerçek ve değişmez sayılabilecek olan bilgeliğimiz, neredeyse tamamen iki kısımdan oluşmaktadır: Tanrı bilgisi ve kendimize dair bilgi. (John Calvin)

Son sözüm: gerçekten kaçmak istiyorsanız, günlük tutmayın. (Gordon MacDonald)

KİTAP

Galatyalılar Serisi

İhsan Özbek

II. Galatyalılar 3:1-4:7 (3. Kısım)¹

C. Galatyalılar 3:23-4:7

Metnin Teması: İman edenler Yasa'dan özgür Tanrı çocukları olur

Metnin Kitaptaki Konumu: İbrahim'in soyunun, İbrahim'e verilen kutsamalara kavuşanların İsa Mesih'e iman edenler olduğunu görmüştük. Yasa'nın ise Mesih'in gelişine dek insanları eğitime işlevine sahip olduğu açıklanmıştı. Yasa herkesin, bütün insanların aynı konumda olduğunu bildirmektedir: Herkes günahın tutsağı, yani günahkardır ve Tanrı'nın Yasa aracılığıyla bildirilen isteğini yerine getirebilecek durumda değildir. 3:19 ayeti Yasa'nın geçici olduğunu ve kutsayan Kişi'nin, yani Soy'un gelişi ile O'na iman edenler antlaşma yaşamının sağlayacağı bütün kutsamaları (Kutsal Ruh, miras, aklanma) alacaklardır.

Yasa bir eğitmen işlevi görecek. Ancak bu da Mesih'in gelişine dek olacaktı. Çünkü Mesih İsa'ya iman edenler Tanrı'nın oğulları olmuşlardır ve dolayısıyla Yasa'dan da dünyanın değer yargılarından da kurtularak "oğulluğun" tüm kutsamalarından (eşitlik, birlik, mirasçılık, kölelikten özgürlük, vb.) yararlanabilirler.

Ayetlerin İncelenmesi

3:23 Bir önceki ayetteki tutsaklık düşüncesi burada daha geliştiriliyor. Yasa insanlığı günahın tutsağı olarak ilan etmişti (3:22), burada da Yasa'nın tutsağı olunduğuna vurgu yapılıyor. İnsanlar Yasa aracılığıyla günahlı olduklarının ayrımına vardıkça suçluluk duygusu ile Yasa'nın gereklerini yapmaya yönelirler ancak günahlı benlikleri Yasa'nın lanetiyle karşılaşarak doğru olanı yapamazlar (Rom.7:7-24). Ama İsa Mesih aracılığıyla sağlanan kurtuluş, insanların Yasa'dan, günahattan, suçluluktan özgür olmalarını sağladı (Rom.7:25).

3:24 Yasa'nın işlevi eğitmen (Grekçe *paidagōgos*) olmasıydı. Dönemin ailelerine çocuğun ahlaki eğitimini sağlamak üzere katkıda bulunan kişiydi. Bu kişi, çoğunlukla bir köle olurdu ve çocuk yetişkinliğe doğru ilerlerken, okulda eğitim almasında ve genel olarak davranış kuralları açısından ona yardımcı olurdu. Günümüzdeki pedagoğ anlayışından oldukça farklı bir uygulamaydı. İnsanlar işte Yasa'nın bu tür bir eğitimi altındaydı. Mesih gelene dek günahlı olduklarının, kendi güçleri ile başarılı olamayacaklarının ve lütfâ olan ihtiyaçlarının farkına varmalarını sağlayacaktı.

Bazıları da Grekçe '*eis*' sözünü "-e kadar" biçiminde okuduğu için, Yasa'nın bizi Mesih'e götüren bir pedagoğ gibi işlev gördüğünü söylediler.

3:25 Ama artık Mesih gelmiştir ve Yasa'nın eğitici işlevine ihtiyaç kalmamıştır. İnsanlar iman yoluyla lütfâla kurtuluşa kavuştukları için tekrar Yasa'nın suçlayıcı, yargılayıcı düzenine kapılmalarına gerek yoktur.

3:26 Artık Mesih İsa'ya iman edenler yeni bir noktaya, oğulluğa ulaşmışlardır. Bu nedenle bir eğiticinin yardımına gerek kalmamıştır. Mesih İsa'ya iman etmek erişkinliğe geçiş olmaktadır.

"Oğullar olma" ifadesi cinsiyet anlatmamaktadır; yani erkek ve kadın bütün inanlılar Tanrı tarafından evlat edinilmişlerdir. Oğul olmanın özelliği, kurtuluş için Yahudi ve Yahudi olmayanlar arasındaki etnik sınırlar kaldırıldığı gibi, erkek ile kadın arasındaki sınırların da kaldırıldığı göstermektedir. Hepsi aynı ölçüde mirasa ortak, kurtuluş açısından paydaştır, vaatlerden aynı ölçüde yararlanabilirler ve aynı ölçüde sorumluluk taşırlar.

3:27 Su vaftizi İsa Mesih'e iman edenlerin, bu imanlarına ilişkin tanıklıklarıdır. Tanıklık sırasında inanlı Mesih'in ölümü simgeleyecek biçimde suya batar ve dirilişi anlatan bir eylemle sudan çıkar. Böylece Mesih'in ölüm ve dirilişinin kendisi için de geçerli olduğunu ilan etmiş olur.

Vaftizde ilan edilen gerçek, kişinin iman ettiği andan itibaren onun yaşamında etkin olur. İman edenlerin tümü Mesih'i giyinmiştir. Bir inanlı imanla birlikte Mesih'in sağladığı kutsamaları alır (doğruluk, aklanma, Kutsal Ruh'un inanlıdaki varlığı, yeniden doğuş, vb.). Böylece yeni bir kimlik, yeni bir yaratılış edinir (bkz. 2Ko.5:17).

3:28 Dindar bir Yahudi erkeğin günlük şükran listesinde Tanrı'nın onu Yahudi olmayan biri, bir köle ya da bir kadın olarak yaratmamasından dolayı O'na şükretmek yer alırdı. İsa Mesih'e iman aracılığıyla Tanrı, bu ayrımlar arasındaki duvarı kaldırmıştır. Yasa ve Yasa ile bağlantılı toplumdaki kısıtlamalar, Mesih İsa'ya olan iman sayesinde Yahudi olmayanlar, köleler ve kadınlar için kaldırılmıştır. Kurtuluş ve kurtuluşun sağladığı ilişkiler açısından Yahudi ile Yahudi olmayan, özgür ile köle, kadın ile erkek arasındaki ayrımlar artık yok olmuştur. Hepsi eşit bir biçimde, sınırsızca bu kutsamalardan yararlanabilir.

3:29 3:6-7 ve 3:16 ayetlerindeki düşünce yinelenerek vurgulanıyor. Mesih'e iman ediyor olmak kişiye Tanrı'nın evladı olma ayrıcalığı verir ve inanlı Mesih'e ait olur. Soy'a iman ederek, Soy'un bir parçası olunur ve dolayısıyla İbrahim'e verilen vaatlerin mirasçısı konumuna gelinir.

4:1 Bu ayetle birlikte Pavlus, 3:23-29 ayetlerinde anlattıklarını bir örnekle pekiştirmek istemiştir. Mirasçı olan kişiler, henüz ergenliği aşmamışlarsa hala çocuk sayılırlar

ve bir eğiticinin yardımına ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle bir köleden farksızdılar ve mirasçı olarak hak sahibi olduğu ayrıcalıklardan yararlanamazlar.

4:2 Vasiler ve vekiller çocuğun reşit olana dek bakımını sağlamakla ve onun haklarını, toplumsal konumunu, maddi varlığını korumakla yükümlü kişilerdir. Babasının belirlediği zaman ise çocuğun erişkin sayılmaya başlanacağı zamandır. Bu zamandan sonra çocuk başkalarına bağımlı olmaktan kurtulur.

4:3 Pavlus dünyadan verdiği örneği bu ayette uygulamaya çeviriyor. Mirasçıların çocukluk zamanıyla, insanların ruhsal çocukluk zamanını birbirlerine benzettiğini açıklıyor. Burada kullanılan “biz” ifadesi hem Yahudi hem de Yahudi olmayanları kapsayan genel bir ifade olmalıdır.

“Dünyanın temel ilkeleri” ifadesine gelince 4:8-11 ayetleriyle birlikte düşünülünce (4:9’da da aynı ifade yer alır) bu dünyadan kaynaklanan öğreti, görüş ve inançlardan kaynaklanan ilkeler olmalıdır. İnsanların dünyasal tutumunu ve günahını ortaya çıkaran Yasa da, başka dinsel, siyasal görüşlerden kaynaklanan yaşam ilkeleri de bu “dünyanın temel ilkeleri” arasında yer alır. İster Yasa olsun, ister diğer dinlerin ilkeleri olsun hepsi insanları günaha tutsaklık noktasından yakalayarak köleleştirir. Hiçbir dinsel öğretinin özgürleştirici niteliği yoktur. İnsanları ancak İsa Mesih’e imanla karşılaştıkları lütfet özgürleştirebilir.

4:4-5 Bu iki ayette de Tanrı’nın insanları özgürleştirmek için neler yaptığı açıklanmaktadır. Çocukların olgunluk çağına gelmesi için zamanın geçmesi gerekir ve bu zamanı da babaları da kararlaştırdı (4:2). “Zaman dolunca Tanrı” insanları özgürlüğe kavuşturmak için eyleme geçti.

Bir önceki ayette görüldüğü gibi dünyanın temel ilkelerinden olan Yasa’nın altında köle durumunda yaşayan insanları özgürlüğe kavuşturmak için hareket etti. Yaptığının bütün dünya için geçerli olmasını sağlamak üzere bu dünyanın unsurlarını kullandı. Biricik Oğul’un bir kadından doğmasını olanaklı kıldı. “Kadından doğan” Oğul, yalnızca dünyaya doğmak üzere bir kadını aracı olarak kullanmak fikrini taşımaz, bunun da ötesinde diğer insanların bulunduğu bütün koşullara doğmak anlamını taşır. İsa yeryüzünde yaşadığı zaman diğer insanların yaşadığı hiçbir koşul ve durumdan bağımsız değildi (İbr. 4:15). Bu noktada vurgulanması gereken bir gerçek de İsa’nın bütün bu koşullara karşın günah işlememiş olmasıdır. İsa Yasa altında doğmuş olmasına karşın, diğer insanlar gibi Yasa’nın doğal sonucuna, günaha boyun eğmedi. O’nun günah işlememiş olması İsa Mesih’e iman edenler için doğruluğun, Tanrı’nın huzuruna çıkabilmeyi olanaklı kılan yetkinliğin ve sonsuz kurtuluşun kaynağı oldu (2Ko.5:21; İbr.7:25; 10:19-22; 5:8-9). Bütün bu sürecin içinde temel nokta bizim de Oğul gibi oğulluk hakkını alabilmemizdir.

4:6 Bu ayetle birlikte tekrar 3:2 ayetindeki kanıtı dönüyoruz. Galatyalılar’ın içinde Kutsal Ruh yaşamaktadır. Kutsal Ruh’un onlardaki varlığı, onların Tanrı’nın çocukları olduğunun kanıtıdır (Rom.8:16). Böylece Tanrı ile

doğrudan konuşma cesaretini kendimizde bulabiliriz ve O’na “Abba! Baba!” diye seslenebiliriz.

“Abba” sözcüğü Grekçe’ye Aramice’den geçmiştir. İsa’nın dua ederken kullandığı bir sözdür (Mar.14:36). Aynı biçimde İsa’ya iman ederek alınan Kutsal Ruh’un varlığı inanlıların Tanrı’ya “Abba! Baba!” diye dua etmelerine olanak tanır (Rom.8:15). “Abba” sözcüğü Yahudi evlerinde çocukların babalarına seslenmek için kullandığı “Baba” sözünü karşılamaktadır; yakınlık ve yetki ifade eder. Bazı yerlerde “Babacığım” diye tercüme edildiğini görsek de bu aşırı bir yorum olacaktır. Günümüz Türk evlerinde bazı çocukların babalarına “Babişko” dediklerini düşünürsek bu çeviri yönteminin çok da sağlıklı olmadığı açıktır ve eski Yahudi evlerindeki baba-çocuk ilişkine uygun düşmez. Abba, Baba demektir.

4:7 Yine de yalnızca aile içinde kullanılan bu sözü söyleyebiliyor olmak inanlılara aileden biri olduklarını, oğulluğa alındıklarını anımsatmalıdır. Kölelik ortadan kalkmıştır, artık iman aracılığıyla erişkin kişiler haline getirilmiş durumda olduklarını bilmelidirler. Böylece artık mirasçılık haklarından yararlanabilecek duruma gelmişlerdir.

UYGULAMA

1. İlk iman ettiğiniz zamanki değerleri koruyor musunuz? Kavuştuğunuz lütfet kaynaklanan sevinç yerli yerinde duruyor mu? Yoksa yaşadığımız olayların, zorlukların, günahların (sizin ya da başkalarının günahları) etkisiyle ilk sevincinizden uzaklaştınız mı?

Eğer öyleyse bu aynı zamanda Tanrıbilimsel bir uzaklaşmadır. Tanrı’ya ilişkin bakışınızda bir çarpıklık olması gerekmektedir. Tanrı değişmedi, ama sizin yaşadığınız olaylar sonucunda bakışınızda çarpıklıklar oluşmuştur. Müjde’yi yeniden öğrenin! İsa Rab’dir ve O’nun çarmıhta yaptıkları aracılığıyla dünyadan özgür kıldık. Yaşamınızda O’nun egemenliğini yeniden kurmasına izin verin.

2. Lütfet sizin için ne anlama geliyor? “Karşılıksız bağış”, “Tanrı’nın armağanı” gibi ifadelerle yer vermeden birkaç cümle içinde lütfet sizin için kişisel olarak ne anlama geldiğini açıklayabilir misiniz? Eğer bunu yapmakta zorlanıyorsanız, Tanrı’nın lütfetü kişiselleştirmekte zorlanıyor olabilirsiniz. Lütfet üzerine düşünün, hangi eylemlerle lütfet hak etme çalıştığınızı araştırın. Lütfet hak etmeye gerek yoktur!

3. Sizde Kutsal Ruh var mı? Eğer bir Hıristiyan iseniz Kutsal Ruh sizde yaşıyordur. Peki, bu gerçek sizin yaşamınızı nasıl etkiliyor?

4. Tanrı’yı hoşnut etmek için yapmak gerektiğini düşündüğünüz her şey yasadılığın düşüncelerinizdeki etkisidir. Tanrı iman edenlerden zaten hoşnuttur. Yasacı bir tutumla hoşnut etmeye çalışmak yerine minnettarlığımızı Tanrı’ya gösterebiliriz. Yaşamlarımızın her yönünde O’na tapınabiliriz. ◆

VI. Bir Türk Teolojisinin Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Senkretizm: Senkretizm farklı görüşlerin bir araya getirilmesi ve sonunda hepsinin karışımı yeni bir fikir çıkması demektir. Çoğunlukla negatif anlamalı bir kelimedir. Türk teolojisi de Türk toplumuna Yaşam Suyu'nu getirmeye çalışırken çok dikkatli olmalıdır. Kesinlikle ve kesinlikle Kutsal Kitap mesajından ödün vermemeli ve Kutsal Kitap değerlerini yerel değerlerle değiştirmemelidir. Afrika'da Kristo-pagan inanç, senkretizm sonucu doğmuştur ve bu, Müjde'nin birçok alanda Kutsal Kitap'a ters düşen değerlerle beraber bir imanlının hayatında egemen oluşu anlamına geldiğinden kabul edilemez.

Etnosentrizm ve Gurur: Daha önce başka kültürlerin yeni bir kültürde kilise kurma çalışmaları çabasında düştüğü bu iki günahın bahsetmiştik. Fakat Türk Kilisesi'ni ve teolojisini oluşturmaya çalışan bizler de sonunda aynı günahlara düşebiliriz. Kendi kültürümüzde inancımızı yaşamayı ülkücülükle karıştırmak veya aramızda olan ve sadakatle bizimle hizmet eden yabancı kardeşleri dışlamak en büyük günahımız olacaktır.

Teolojik Kutuplaşma: Bu makaleye başlarken bu sorunla ilgili bir şeyler yazmak istediğim en son şeydi. Ancak kiliselerimizin kendini bulmaya başladığı şu ergenlik çağında maalesef ciddileşen ve üzücü bir şekilde birbirimizin arasını açan sorundur bu. Burada son dönemde Türk Kilisesi'nde var olan teolojik zıtlıklar hakkında kesinlikle kim doğrudur veya yanlıştır sorusuna cevap veremem. Ancak her iki tarafı da uyarmam gereken noktalar vardır. İnançımızın, tartışmasız kabul edilmesi ve uğruna ödün verilmeden savaşılması gereken, hatta zaman zaman aramızda ayırma yol açabilen temel inanışları vardır. Bunlar, Üçlülük ve İsa'nın tam anlamda Tanrı ve tam anlamda insan olduğu, çarmıhta öldüğü ve üçüncü gün dirildiği, insanlığın kurtuluşu için tek yol olduğu, kurtuluşun iman yoluyla lütufla geldiği, Kutsal Kitap'ın değişmezliği ve bahsettiği her konu üzerindeki tartışmasız yetkisi, İsa Mesih'in yeniden gelişi ve kilisesinin O'nunla sonsuza kadar yaşayacağı öğretileridir. Bunlar kilise tarihinde hem havarilerin hem ilk kiliselerinin inanç açıklamalarında olan inancımızın temelleridir. Bir imanlıyı 'sapkın' ilan etmek sadece bu öğretilere dayalıdır. Bunların dışında insanın önceden seçilmiş olması veya özgür iradeyle Tanrı'yı seçmesi, göğe alınmanın yedi yıllık acı sürecinin başında veya sonunda olması, yeryüzünde 1000 yıllık bir krallığın olması veya olmaması, kilisenin presbiteryen sisteminde veya cemaatçi yapılanmayla yönetilmesi, çocukların vaftiz edilmesi veya edilmemesinin gerektiği, dillerle dua gibi Kutsal Ruh'un armağanlarının ne olduğu veya ne olmadığı veya hâlâ var olup var olmadığı gibi konular ikinci seviyede önemlidir. Bir kısmının cevabı Kutsal Kitap'ta bulunabilmesine rağmen Kutsal Kitap büyük bir çoğunluğuyla ilgili ya çok az ya da hiçbir bilgi vermemektedir. Kutsal Kitap'ın siyah-beyaz veya tamamen net olmayan bu konularında bizler çok dikkatli olmalıyız. Tabii ki herkesin kendi görüşleri olmalıdır, ancak Mesih imanlıları olarak bu ikincil konulardaki farklılıklarımızı 'tek bir iman, kilise, vaftiz' olduğu için, İsa 'ben onlarda, sen bende olmak üzere tam bir birlik içinde bulunsunlar ki, dünya beni senin gönderdiğini, beni sevdiğin gibi onları sevdiğini anlasın' (Yu.17:23) diye istediği için ve aynı bölümde defalarca 'bir olsunlar' diye emrettiği için bir kenara bırakmalı ve 'bir olarak' Mesih'i bu dünyada temsil etmeliyiz. Hiçbir karı koca, hiçbir sevgili çift, yakın arkadaş her konuda aynı düşünmezler. Ancak onları bir arada tutan ve tüm farklılıklarına rağmen beraberlikleri gerçek kılan 'sevgi' vardır. Francis Schaeffer, *Bir Hıristiyan'ın İşareti* (The Mark of a Christian) adlı kitabında bize kilisede olması gereken ve dünyaya onun aracılığıyla Mesih'i gösterecek şeyin sevgi olduğuna dikkat çeker. Kendisi kendi döneminde kilisenin yanlış öğretilerine savaş açmış biri olsa da, savaşı saydığımız ana noktalarla ilgiliydi. Eğer bugün Avrupa neden Hıristiyanlık'a sırt döndü dersiniz, ilk duyacağımız şey kiliselerin farklı teolojileri yüzünden çıkan savaşların dünyaya Mesih'i değil de O'ndan başka her şeyin tanıklığını verdiğini duyarsınız. Kilise tarihini okuyan herkes, ikinci ve hatta üçüncü derecede önemi olan doktrinler yüzünden Hıristiyanlar'ın birbirlerini yaktıklarını, sapkın ilan edip konuşmadıklarını ve bununla kendi içinde bölünmüş ve düşmanı tarafından etkisiz hale getirilmiş bir ordunun yenilgisini gururla Mesih için yaptıklarını sandıklarını fark edince tanrıcılık oynamanın ölümcüllüğünü ve milyonlarca insana sürçme taşı olduğunu umarım görecektir. Dünya kilisesinin yüzyıllar önce acı çektiği tartışmaları sanki gerçek elden gidiyormuş havasıyla Türkiye'ye taşımaktansa kendi 'boynuna değirmen taşı asılıp denizin dibine atılması kendisi için daha iyi olur!' (Luk.18:6) Çünkü bu tarz tartışmalar Tanrı'nın 'küçüklerine' her zaman sürçme taşı olmuş ve daha yeni kurtulmuş ruhları kirleterek onları yanlış yönlendirmiştir. Bizler tabii ki bu konularda da Kutsal Kitap'ın ne dediğini bulmalı ve bilmeliyiz, ancak bunu yaparken alçakgönüllü şekilde hem bilgimizin sınırını hem de Kutsal Kitap'ın açıklamasının sınırını kabul ederek farklı düşünmeyi sevgimizde kabul etmeliyiz. Kaldı ki sorunların çoğu bireylerin kabul ettikleri teolojik sistemleri savunmasından kaynaklanmaktadır. Daha da açıkça konuşmak gerekirse, günümüz Türk kilisesinde kiliseler arasında arayış açan sorunların kiliseleri terk eden veya yöneten insanların teolojik görüşlerden değil, kişisel sorun, karakter özellikleri, olgunsuzluktan kaynaklandığı ortadadır. Her sağlıklı teolog, tüm teolojik sistemlerin insan inşası olduğunu ve dolayısıyla eksikliklerinin veya hatalarının olduğunu bilir. Zaten sayısı 2000'i bile geçmeyen Türk Kilisesi'ne evrensel kilisenin birçok noktada yaptığı ayrımcılıktan tövbe edip farklılıklarını kabul edip beraber çalışmaya çalışmasını getirmek yerine, başka zamanların sorunlarını sanki en yeni ve en derin ve en önemli bilgiymiş gibi olgunsuzca sokmak Türk teolojisinin en büyük hatası olacaktır. En acı ve komik olan hatamız ise, belli bir ülkedeki kültürel, coğrafi ve teolojik farklılıklardan oluşmuş mezhepler sisteminin karbon nüshalarını Türkiye'de kurmaya çalışmamızdır. Evrensel Kilise tarihinden bu konuda ders almalı,

toplumların Mesih'e sırt çevirmesine yol açan bu hatalara kesinlikle burada da düşmemeliyiz. Erasmus'un dediği gibi 'eğer Türkler'i Hıristiyan inancına kazanmak istiyorsanız, kendiniz Hıristiyan olmalısınız.'

Daha geniş bir perspektif ihtiyacı: Türk kiliseleri tecrübe ve bilgi bakımından Evrensel Kilise'nin birkaç yüzyıl gerisindedir ve kısıtlı tecrübesiyle kendisini güvenli kutularda hissetmektedir. Ancak gelen yabancı grupların fazlaşmasıyla Türk kilisesi yeni şeyler görecektir ve birçok noktada yeni gelen bilginin farklılığı onu ruhsal sorunlara itecektir. Çevrilen kitapların temsil ettiği kesim kısıtlı bir kesimdir. Yayınları en kısa zamanda daha derin, sağlıklı ve gerekli kitapların bulunmasına öncelik vermelidir. İrdelenmesi gereken başka bir sorun ise Türk kilisesinin başka yönleri yeteri kadar bakılmıyordur. Türk Kilisesi en kısa zamanda sadece belli bir coğrafyadan gelen Hıristiyan geleneğinden öğrenmeyi bırakıp, Evrensel Kilise'nin neresinde olduğunu ve Tanrı'nın Türkler aracılığıyla evrensel Kilise'ye ne katmak istediğini bulması gerekmektedir. Asya, Afrika ve Latin Amerika Kiliselerinin bizlerle ortak yanı Avrupa ve Amerikan Kiliselerinden daha çoktur ve yüzyıllardır müjde mesajının hoş karşılanmadığı konularda onu yaşamaya çalışmışlardır. Hataları, güçlü yanları, düşünceleri bizlere çok şey katacaktır. Türk Kilisesi bilinçli bir şekilde bu farklı Hıristiyan kültürlerini araştırmalı, onlardan öğrenmelidir. Nepal'da kilisenin büyük baskı arasında son 20 yıl içerisinde 500 kişiden yaklaşık 500.000 kişiye büyümesinde öğrenebileceğimiz çok şey vardır. Yine Güney Kore Kilise tarihi, bizim için Amerikan Presbiteryen Kilisesinin tarihini öğrenmekten çok daha önemli bir örnektir. Çin'deki kilise kurma teknikleri ve akımları Türkiye'nin birçok bölgesinde çok faydalı olacaktır. İşin en ilginç tarafı, imanlıların yerel dillerine dünyanın her tarafında çevirdikleri kilise kurma ve müjdecilik ile ilgili kitaplar çoğu kez kilisenin giderek küçüldüğü veya en az büyüdüğü yerlerden gelmektedir. Bu yüzyılda dünyanın hızla büyüyen kilisesi Asya'da, Afrika'da ve Latin Amerika'dadır. Aynı zamanda teolojik eğitimin bu bölgelerde de artması, artık bu üçüncü dünya ülkelerinin hızla en çok sayıda müjdeciler gönderen ülkeler olması, kilise ve üye sayılarının muhteşem bir hızla artması, Hıristiyan inancının ruhsal merkezini son 1500 yılda olduğu Avrupa'dan ve son 300 yılda büyüdüğü Kuzey Amerika'dan hiç beklenmedik yerlere taşımaktadır. Hindistan'daki imanlıların radikal Hindu ve Müslüman grupların arasında var olmaya devam etmesi ve hızla geliştirdikleri toplumsal sorunlarla mücadeleleri bize büyük bir örnektir. Yine Latin Amerika'daki Evangelikal Kilisenin hızla büyümesi, liderlik yapısı ve Katolik papazların sosyal reformlarda en önde olması bizlere yeni perspektifler katacaktır. Kilise tarihi aramızda daha da önem kazanmalı, ruhsal yaşama dair klasik metinlerin Türkçe'ye çevrilmesi ve okunması teşvik edilmelidir. Kilise tarihi, birçok imanlının yanlış öğretilerden kaynaklanan görüşleriyle sanıldığı gibi Protestan reformu öncesinde Hıristiyan inancının kapkara olduğu, Tanrı'nın Ruhunun çalışmadığı, Rab'bi arayan ve düşünen insanların olmadığı bir süreç değildir. Bizim Tertulyan'dan Augustin'e, Tomas Aquinas'tan Asilili Fransis'e, Clervolu Bernard'dan Canterburyli Anselm'den, Abelard'dan Tomas A Kempis'e ve Rahip Lawrence'a (Brother Lawrence) kadar birçok tarihi yapı taşından öğreneceğimiz tonlarca zengin Tanrı bilgisi vardır. Bizim bu yakın çağın içinde yaşamış, A.W. Tozer, G.K. Chesterton, John Wesley, Watchman Nee, Leslie Newbegin, C.S. Lewis, Richard Baxter, Richard Sibbes, Thomas Brooks, John Owen gibi tarihi şahıslardan öğrenmemiz gereken çok çok önemli dersler vardır. Bizlerin Çöl Babaları dahil olmak üzere, ilk kilisenin yaşamını, onlardan kalan yazıları ve kilise babalarının yazılarını bilmemiz çok önemlidir. Geldiği yeri ve zengin geleneğini ve sahip olduğunun derinliğini bilmeyen bir inanç, her zaman aynı hataları yapmaya ve her defasında aynı kıtayı yeniden keşfetme yoluna çıkan genç bir kaşif olarak kalmaya mahkumdur. Eğer bugün kiliselerimizdeki imanlılar, *lectio divina* gibi, geleneklerimizde bulunan dua etme metodunu bilmiyor, Çarmıhlı Yuhanna'nın (St. John of the Cross) 'Ruhların Koyu Karanlığı' kitabında ruhsal yaşama dair öğretilerini hiç duymamışsa, sadece kendi bilgisinde ve tecrübesinde kalmış ama ondan önce son 2000 yıldır imanlıların ne öğrendiğini bilip yeni ufukları görememiş olarak kalacaktır. Bizler bu iman devlerinin omuzlarına çıkarak uzakları ve geleceğimizi görebiliriz. Bunun için atılacak bir iki pratik adım, artık dünyanın başka yerlerinden konuşmacılar çağırarak, daha başka yazarlar ve konularla ilgilenmek, kilise tarihinde bulunan engin tecrübelerden yararlanmak ve öğrenmek, en önemlisi ise Türk Kilisesinin içinde yetişmiş olgun düşünürlerin çıkmasına teşvik etmek olacaktır.

VII. Son Söz

Mesih inancını Türkler olarak nasıl anlayacağımız, anlatacağımız ve yaşayacağımız bireysel bir uğraş değil, hepimizin içinde olması gerektiği bir süreçtir. Bu makale sadece bir kişinin sınırlı bilgisi ve tecrübesiyle gidilmesi gereken yola dair yön gösteren işaret tabelasıdır. Her işaret tabelasında olduğu gibi önemli olan tabelanın kusursuzluğu değil, doğru bir yolu işaret ediyor olmasıdır. Ben tüm yüreğimle bu yolda ilerlememiz gerektiğine inanıyorum. Türk Kilisesi en tehlikeli çağındadır. Eğer sağlam temellere oturmazsa, doğru soruları sorup ilgilenmesi gereken sorunlarla ilgilenmezse ve üşenmeyip ısmarlama fikirler yerine Kutsal Kitap'ta bunları kendi aramazsa, maalesef Mesih inancı Türk halkının üzerinde bir beden büyük elbise gibi kalacaktır. İnançımızın engin hazineleri hiçbir zaman yaşamlarımızın en derinlere inip kalıcı yaşam değişikliği getiremeyecektir. Bizlerin artık bir araya gelip en temel soruları bile yeniden sormamız, kendi kültürümüzü yargılamamız ve tüm varlığımızı Kutsal Kitap ışığında yeniden görmemiz gerekiyor. Uzun ve zor bir süreç bu. Çünkü hemen ithal cevaplar getirmek ya da dinlemek yerine bizler sorularla karşılaşmak, bazen uyumamak, bazen doğru soru nedir diye sormak ve cevapları kendimiz aramak zorundayız. Ama bir o kadar da önemli bir yoldur. Eğer bu makale düşünülmesi gereken konulara dikkatinizi çekmeyi başarabilmişse benim için, içerebileceği tüm yanlışlıklara rağmen, başarılı bir çalışma olmuştur. Aristoteles'in dediği gibi 'başarıya ulaşmak isteyenler, sorulması gereken ilk soruları doğru şekilde sormalıdır.' Müjde mesajı Türkiye'de 2003 yılında yaşayan bizlere ne getirmekte ve bizden ne beklemektedir? Müjde mesajını nasıl 21. yüzyıl Türkiye'sinde yaşayıp başkalarına da anlatabiliriz? Türkiye Kilisesi'nin Evrensel Kilise'ye getirdiği ve kattığı renk, özellik, bilgi, tecrübe nedir? ◆

“Onlar Gibi Tapınmamalısınız...”: Uygunlaştırma Senkretizme* Dönüşünce (3. Kısım)

Larry Poston¹

Hristiyan kültürü mü?

Birçok anne baba, psikolojide “yerine koyma” olarak bilinen ilkeyi genelde oldukça erken bir zamanda öğrenir. Eğer çocuğun yapması istenmeyen bir şeyin yerine daha çekici bir seçenek sunulabilirse, çocuğa yasak koymak daha kolaylaşır. Bu yazıda işlediğimiz konu bağlamında bu ilkedен yararlanabileceğimize inanıyorum. Yerel dinsel uygulamaların sürdürülmesine izin veren uygunlaştırma biçimlerine aşağıdaki “yerine koyma” yaklaşımını öneriyorum.

İlk olarak Pavlus’un Efesliler’e yazdığı mektupta görülen bakış açısını anlamalıyız. Elçi, burada Mesih’in Bedeni’ne katılan yeni üyelerin gerçekte neye dönüştüğü hakkında muhteşem bir tasvir sunar:

Çünkü Mesih'in kendisi barışımızdır. Kutsal Yasa'yı, buyrukları ve kurallarıyla birlikte etkisiz kılarak iki topluluğu birleştirdi, aradaki engel duvarını, yani düşmanlığı kendi bedeninde yıktı. Amacı bu iki topluluktan kendisinde yeni bir insan yaratarak esenliği sağlamak, düşmanlığı çarmıhta öldürmek ve çarmıh aracılığıyla bir bedende iki topluluğu Tanrı'yla barıştırmaktır. (Ef.2:14-16)

Bu ayetlerde Mesih’te “yeni bir insan” yaratıldığını okumaktayız. Pavlus’un burada kastettiği şey yeni bir ırktır; yani Kutsal Kitap’ın öne sürdüğü Yahudi ve Yahudi olmayan kategorilerinden ayrı tutulması gereken “üçüncü bir ırk”. Pavlus, Galatyalılar’a seslenirken aynı düşünceyi yansıtmaktadır: “Çünkü Mesih İsa’ya iman ettiğiniz için hepiniz Tanrı'nın oğullarıdır. Vaftizde Mesih’le birleşenlerinizin hepsi Mesih’i giyindi. Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne dişi ayrımı var. Hepiniz Mesih İsa’da birsiniz.” (Gal.3:26-28). Yeni Antlaşma’da bu “üçüncü ırk”ın hem bireysel hem de topluluk olarak nasıl nitelendirilmesi gerektiği hakkında yol gösterici bilgiler sunulur. Yeni Antlaşma metinleri boyunca bu yeni ırkın “kültürünü”, yani daha belirgin bir tanımla “Hristiyanlık kültürünü” belirlemek için yeterli miktarda ilkeye yer verilir. Bu nedenle, kendi kültürümüzle yoğrulmuş imanlı ve kilise yapısı kavramlarını nasıl *uyarlayacağımızı* düşünmeden önce, ilk olarak *küresel* ya da *evrensel* “Hristiyan kültürü” kavramını irdelemeliyiz.

Eğer Kutsal Kitap’ın Tanrı’nın esinlenmiş Sözü olduğu, dil yapısına göre ve tarihsel olarak yorumlanması ve iman ve uygulama konularında tek olmasa da başlıca yetkili kaynağımız olarak belirlenmesi gerektiğinden başlarsak, hem bireysel bir “üçüncü ırk” yaşam tarzı hem de sosyal bir yapı geliştirmek için bol miktarda yönerge bulabiliriz. Bundan sonraki görevimiz bu yönergeleri toplamak ve düzene sokmak; bireysel iman yaşamı ve sosyal etkileşim alanlarında imanlıların izleyeceği genel bir örnek ya da model geliştirmek; yukarıda söz edilen yönergeleri ve modeli öğretmek ve yaymak; her şeyin üstünde ve bağlayıcı bir hesap verme mercisi ve yetki yapılanması geliştirmektir. Eğer belirtilen bu süreç doğru bir motivasyona sahip Hristiyan bireyler tarafından uygulanırsa, ortaya çıkan Hristiyan “kültürü” özel olarak “Batılı”, “Ortadoğulu”, “ataerkil” ya da benzeri bir biçimde tanımlanamaz. Aynı zamanda “Hristiyan kültürü”nün, bazılarının “Batılı”, “Ortadoğulu” ya da “ataerkil” olarak tanımlayacağı bir takım öğeleri pekâlâ içerebileceği gerçeğinden rahatsız olmamalıyız, çünkü o uygulamaların bazı yönleri Kutsal Kitap’tan kaynaklanmaktadır.

Genel stratejimizin bir parçası olarak yönergelerimizi ve modelimizi insan toplumunun hangi düzeylerine uygulamamız gerektiğini belirlemeliyiz. Göz önüne almamız gereken en az beş düzey bulunur: bireysel, çekirdek ve geniş aile, yerel topluluk, ulus (ya da halk) ve uluslararası (ya da küresel). Evrensel bir “Hristiyanlık kültürünün”, yukarıda söz edilen düzeylerin *yalnızca* ilk üçünde, yani kişisel yaşam, aile ve yerel topluluk içerisinde gerçekten görülebileceğini iddia ediyorum. Yeni Antlaşma Hristiyanlığı’nın *ulusal* ya da *küresel* insani düzeylerde işleyebileceğinin mümkün olduğuna inanmıyorum. Kilise tarihi boyunca büyük Hristiyan kitlelerin genel kanısının bu yönde olmadığını farkındayım, ancak Hristiyanlık’ı ulusal ya da küresel düzeylerde tesis etme girişimlerinin Yeni Antlaşma öğretilerine sadece yabancı değil, ayrıca Yeni Antlaşma Hristiyanlığı’na temelde karşı olan yıkıcı unsurların ortaya çıkışıyla sonuçlandığını düşünüyorum. Bu kadar konuşmanın ardından, “Hristiyan kültürünün” benim düşünceme göre temel unsurlarının neler olacağı üzerine bazı örnekler sunmama izin verin.

* Senkretizm: “Birbirinden ayrı düşünce, inanış veya öğretileri kaynaştırmaya” çalışmak (bkz. *TDK Türkçe Sözlük*).

“Uygunlaştırma” (contextualization), bir tanımına göre, “Hem Tanrı Sözü’nün özgün niyetine sadık hem de kültüre duyarlı olarak, Kutsal Kitap’ın gerçeklerini farklı kültürlere anlamlı ve uygun bir şekilde iletmek” demektir (<http://africamissions.org/africa/contxSIM.html>).

- Hıristiyan kültürü *siyasetle* bağlantılı olarak, Pavlus ve Petrus'un Romalılar 13:1-7 ve 1. Petrus 2:13-14'te verilen öğretileriyle şekillenir. Genel anlamda bu metinler, "krallara", "valilere" ve "insanlar arasında yetkili kılınmış her kuruma" bağlılığı ve itaati gerektirmektedir. Hıristiyanlar, yaşadıkları ülkenin siyasal yapısı ne olursa olsun bu yapı içinde işlev görmeye çağrılır; bu oluşumun bir bakıma Tanrı'nın kendisi tarafından kurulduğunu göz önüne almalıdır. Bazıları burada totaliter ya da diktatör rejimlerin buna dahil edilmesine karşı çıksa da, Pavlus ve Petrus'un bu sözleri Roma İmparatorluğu'nda yaşayan kişilere yazdığı unutulmamalıdır. Bir Hıristiyan'ın kurulu düzene isyan etmesine izin yoktur.
- Hıristiyanlık kültürü *ekonomiyle* bağlantılı olarak ne türlü bir devlet yapılanması olursa olsun kişinin vergisini vermesini söyler (Rom.13:6-7). Hıristiyanlar'ın "elleriyle çalışması" (1Sel.4:11-12) ve asla boş gezmemesi (2Sel.3:6-12) gerekmektedir. Ahlâksız ve kötü işler peşinde koşanların bunlardan vazgeçip dürüstçe çalışması şarttır (Ef.4:28). Hıristiyanlar'ın maddi destek için mümkün olabildiğince başkalarına bağımlı olmamaları gerekir (1Sel.4:12). Aynı zamanda imanlıların, maddi imkanlar bakımından daha fakir olan diğer imanlıların gereksinimleriyle ilgilenmeleri şarttır (Yak.1:27; 2:14-17).
- *Adli meseleler* bağlamında Hıristiyan kültürü, Hıristiyanlar'ın yaşadıkları ülkenin yasalarına itaat etmelerini (Rom.13:1-7) ve kendi aralarında çıkan yasal anlaşmazlıkları devlet mahkemelerine başvurmadan çözmelerini gerektirir (1Ko.6:1-8).
- *Antropolojik* olarak Hıristiyan kültürü, evliliklerin yalnızca imanlılar arasında yapılmasını onaylayan bir yapıdadır (2Ko.6:14-18).
- *Ahlâksal* bakımdan Hıristiyan kültürü katı bir cinsel ahlâk gerektirir ve evlilik öncesi, evlilik dışı ve eşcinsel ilişkileri yasaklar (1Sel.4:3-8; Gal.5:19; Rom.1:26-27). Bir Hıristiyan'ın, Hıristiyan olmayan bir kimseyle evlenmesi, ortaklığa girmesi ve derin bir arkadaşlık kurmasına izin verilmez (2Ko.6:14-18).
- *Etik* olarak ise Hıristiyanlık kültürü, dürüstlüğe tam bir bağlılık ve yalanın her türüsünü kesinlikle terk etmeyi gerektirmektedir (Ef.4:25).

Yukarıda söz edilenlere ek olarak başka örnekler göstermek mümkün olsa da, dikkatimizi bu yazının bağlamına göre tartışılması en hayati önemde olan dinsel uygulamalarda yoğunlaştırmak. Yeni Antlaşma'da "Hıristiyan kültürümüzün" gerekliliklerini bize verebilecek çeşitli bölümler bulabiliriz.

- Törenselleşen tapınma uygulamalarıyla ilgili olarak Yeni Antlaşma Hıristiyanları'nın aşağıdakilerle bağlantısını görürüz:
 1. "Hıristiyanlar'ın bir araya gelmesi" bir seçenek değildir, açık bir buyruğa itaat sonucudur (İbr.10:24-25).
 2. Birçok kişinin topluluğa katılımı için bol fırsat sağlamak; topluluğa her katılanın "bir ilahisi, öğretecek bir konusu, bir vahyi, bilmediği dilde söyleyecek bir sözü ya da bir çevirisi" olması (1Ko.14:26).
 3. Hem katılımcı sayısı hem de bunların yaptığı katkıların ifade edilmesi bakımından tapınma kurallarına düzenle uygulanması (1Ko.14:26-33).
 4. Yeni Antlaşma yönergeleriyle uyumlu olarak her iki cinsin de tapınma toplantılarına katılması (örn. 1Ko.11:5; 14:34-35; 1. Ti.2:12).
 5. Yeni iman edenlerin su vaftizi (1Ko. 1:13-16).
 6. Mesih'in ölümünün, gömülmesinin ve dirilişinin "kâseden içmek" ve "ekmek bölmek" biçiminde anımsandığı tören (1Ko.10:14-17; 11:17-34).
 7. Rab'be söylenmek üzere "mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler" okumak (Ef.5:19).
- *Önderlik* bağlamında Yeni Antlaşma'da iki resmi konumdan söz edilir: gözetmen (*episkopos* veya *presbuteros*) ve görevli. Bu önderlik rollerinin niteliklerine ve en azından işlevlerinden bazılarına 1. Timoteos 3:1-13 ve Titus 1:6-9'da yer verilir. Bu görevler herkes tarafından "arzulanabilir" (1Ti.3:1) ve yukarıda söz edilen metinlerde vurgulanan ölçütlerden başka koşullar aranmaz.
- *Buluşma yeri* konusuyla ilgili olarak Yeni Antlaşma'da ilk Hıristiyanlar'ın her gün "tapınak avlularında" ve "evlerde" buluştuklarından söz edilmektedir (Elç.2:46). İleri elbette Yeruşalim dışında yaşayanlar için geçerli değildi ve İ.S. 70'ten sonra kimse için bir seçenek olmadı. "Ev kiliseleri", neredeyse Hıristiyanlık'ın Konstantin'in yönetimi altında İ.S. 313'te İmparatorluğun resmi dini haline gelişine dek yerleşik bir oluşumdur. Elçilerin İşleri 19:9'dan Pavlus'un Hıristiyanlar'la "Tiranus'un dershanesinde" buluştuğunu öğreniyoruz; insanların ayrıca düzenli biçimde ırmak veya deniz kıyıları gibi bir araya geldikleri diğer "açık

hava” mekanlarında yapılan toplantılardan da söz edildiğini görüyoruz. Ne var ki, “üçüncü ırk” üyelerinin buluşma alanları olarak “tapınak benzeri” bir yapıdan asla söz edilmemektedir. “Tanrı’nın tapınağı” kavramı, ya birey olarak Hıristiyan’ın fiziki bedenini (1Ko.6:19-20) ya da Mesih’in Bedeni’nin diri üyelerinin genel toplamını (Ef.2:19-22) ifade etmek için kullanılmaktadır.

Yukarıda sıralanan maddelerin ötesinde, dinsel kıyafetlerle ilgili çok az şey söylenir. Örneğin özel giyim ya da üniforma ihtiyacı hakkında hiçbir bilgi bulunmaz (muhtemelen 1Ko.11:3-10’da erkeklerin başlarını örtme yasağı ve kadınların başlarını örtme zorunluluğu haricinde). Özel yerlerle (sunak gibi) veya tapınmada kullanılacak araç gereçlerle (pirinçten sunu kapları gibi) ilgili hiçbir şey söylenmez. Böylece Hıristiyanlık’ın ilk dönemlerinin oldukça basit olduğu izlenimini ediniyoruz. Bu bağlamda yanıtlamamız gereken soruysa, Yeni Antlaşma’nın içeriğinin ötesine geçmemize izin verilip verilmediğidir. Eğer bu sorunun yanıtı “evet” ise (Kilise tarihi boyunca Hıristiyanların büyük çoğunluğu da böyle yanıtladı), bir sonraki soru “ne kadar öteye gidebiliriz?” olmalıdır.

Basit Tutmak

Herhangi bir kültürde kilise kurmak ve öğrenci yetiştirmek için, *yalnızca* yukarıda sözü edilen maddeleri Yeni Antlaşma metinlerinde gördüğümüz haliyle hayata geçirerek işe *başlamamızı* öneriyorum. Yukarıda söz edilenlerin ötesinde herhangi bir maddeyi ya da etkinliği yeni bir kültüre sokmak için ısrar *etmemeye* dikkat etmeliyiz. İlk öğrenci yetiştirme ve kilise kurma aşamalarında önceden listelenen metinler ele alınmalı ve bunun ardından her kültürel ortama uygun özgün uygulamalar geliştirilmelidir. Hıristiyanlar Mesih’in Bedeni’ne katılan yeni üyeleri Pavlus’un 1Korintliler 11:16’da yansıttığı düşünceyle etkilemeye çalışmalıdırlar: “Bu konuda çekişmek isteyen varsa, şunu bilsin ki, bizim ya da Tanrı’nın kiliselerinin* böyle bir alışkanlığı yoktur”. Diğer bir deyişle, bu *hepimizin* yaptığı şeydir ve yaptığımız *her şey* budur.

Aynı zamanda, yeni bir kültür içerisinde işimizin henüz başlangıcında Yasanın Tekrarı 12:1-4’teki kuralları öğretmeli ve yeni imanlıları eski dinlerindeki hangi unsurlardan tamamen kaçınmalarını belirlemeleri konusunda teşvik etmeliyiz. Bu düşünce ve eylem doğrultusunda, üzerine bina edilecek bir temel atılmış ve aynı zamanda bu temel üzerine nasıl kurulacağı ve yeni bir kültüre uyarlanacağı hakkında sınırlamalar ve ölçütler belirlenmiş olur. Aşağıdakiler gibi bir dizi önerme, işleyen bir misyon çalışması için temel oluşturabilir:

1. Bir bina içerisinde bir araya geleceğiz; ancak bu bina eski dini adetlerimizle bağlantılı bir tapınak ya da cami gibi kolayca tanınabilecek bir yapı olmayacak.
2. Kendi mizacımıza ve kişiliklerimize uygun bir tapınma biçimi geliştireceğiz; ancak bu biçim eski dinimizin tapınma biçimlerinden farklı olacak ve böylece Hıristiyan tapınmasına katılan hiç kimse eski etkinlikleri anımsamayacak.
3. Yerel müziğimize uygun “mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler” besteleyeceğiz; ancak eski dini uygulamalarımızda kullanılan müzikle ilişkisi olmayacak.

Toparlamak gerekirse, “Hıristiyanlık kültürünün” unsurları Kutsal Kitap’a göre tanımlandığında ve belirli durumlarda işlerlik kazandığında, misyonerler Hıristiyan olmayan dini gruplardan kişiler arasında öğrenci yetiştirme ve kilise kurma konularında sağlam hedefler geliştirebileceklerdir. Misyonerler, çeşitli kültürel ortamlarda gelişigüzel biçimde uyum sağlama çabalar sarf etmek yerine, “her ulustan, her oymaktan, her halktan, her dilden” seçilmişler için en temel düzeyde geçerli olacak ve hiçbir surette sapkın unsurlar içermeyecek alternatif kültürel bir yapı ve yaşam tarzı sunmaları mümkün olacaktır. ♦ (Çev: Alper Özharar)

Herkes dünyayı değiştirmek ister ama kendisini değiştirmeyi düşünmez.
Dünyamızsa hakikaten değişen insanları görmeye susamıştır.

Leo Tolstoy

DÖNÜM NOKTALARI

Mark Noll'un *Turning Points* adlı eserinden özetlenmiştir.

Yeni bir Avrupa: İngilizler'in Egemenlik Yasası (1534)

Kral VIII. Henry'nin karısı Aragonlu Catherine, krala tahta çıkacak erkek bir varis verememiştir. Bunun üzerine kral, o anda zaten kendisinden hamile olan ve bir erkek çocuk dünyaya getireceğini umduğu Anne Boleyn'le evlenebilmek için evliliğin feshini talep eder, ancak Papa VII. Clement buna razı olmaz.

Bu çıkmaz karşısında VII. Henry, önünde açık gibi görünen tek yolu seçer. Eğer Papa boşanmasına izin vermiyorsa, o da izin verecek birini bulacaktır. Eğer boşanmayı onaylayacak birisini bulmak İngiltere Kilisesi'nin "evrensel" Roma Katolik Kilisesi'nden kopması anlamına gelecekse, varsın gelsindir.

Kral Henry, yeni Canterbury Başpiskoposu olarak, boşanmayı onaylamaya ve Papa'nın izni olmaksızın Henry'le Anne Boleyn'i evlendirmeye razı olan Thomas Cranmer'i atar. Henry'nin talepleri üzerine İngiltere Parlamentosu Roma'ya ödenen kilise vergilerinin bundan böyle doğrudan krallığa ödenmesine karar verir. Bunun ardından sıra, İngiltere'deki kilisenin statüsünü değiştirecek olan bir yasa gelmiştir. Bu, krala kilisenin başı olma yetkisini veren "Egemenlik Yasası"dır. İngiltere Kilisesi artık Roma'ya bağlı değildir. Yalnızca İngilizler'e (ya da en azından İngiltere Kralı'na) aittir.

Canterbury Başpiskoposu ve İngiltere Parlamentosu'nun yardımlarıyla Henry'nin ön ayak olduğu Roma'dan kopuş süreci, Hıristiyanlık tarihinde önemli bir dönüm noktasını simgeler. Ancak bu dönüm noktası, İznik Konseyi ya da Worms Kraliyet Meclisi (Diet of Worms) gibi bir teolojik öneme sahip oluşundan ileri gelmez. Henry'nin aldığı bu karar, İngiltere'yi etkilediği için Hıristiyanlık üzerine genel bir etki bırakmıştır. Bu etki Avrupa Hıristiyanlığı'nda kilise tarihinin çok önemli bir dönüm noktası oluşturan yeni ve güçlü bir eğilime neden olmuştur.

Bu olaydan sonra, Protestan Reformu'nun ikinci evresi sırasında Avrupa'da yerel merkezli, kendine özgü ve ulusal Hıristiyanlık biçimi başgöstermiştir. İngiltere'nin 1534'teki Egemenlik Yasası'na dek, Avrupa bölgeleri giderek artan sayıda kendi Hıristiyan inanç biçimlerini oluşturuyorlardı. Modern anlamda hoşgörüyü ya da dinsel çoğulculuğu desteklemiyorlardı, fakat evrensel Katolik Kilisesi'ne küçük ölçekte alternatif oluşturmaktaydılar. Bu gelişme, Batı'daki Hıristiyanlık'ın çehresini sonsuza dek değiştirecekti.

Bu kilise parçalanmalarına katkıda bulunan sosyal, düşünsel, ekonomik ve siyasal etkenler de vardı. Siyasal yetkiler, kraliyet aileleri ve hanedanlıklar etrafında giderek daha fazla toplandı. Alınan pek çok karar bir grubunun tarafını diğerlerine göre daha çok tutacak biçimde ulusalcıydı. Ekonomik dalgalanmalar gruplar arasında öfke yarattı ve finansal güç dinsel güce denk sayılmaya başlandı. Düşünsel alanda matbaa makinesinin icadı, yazılı edebiyatın kolayca basılıp yayılmasına yol açtı. Antik metinlere dönme arzusu, Ortaçağ geleneklerini basitçe kabul etmeye olan isteksizlikle dengelendi. Bu eğilimlerin tümü, Avrupa'da çeşitli Protestan akımların ortaya çıkmasına katkı sağladı.

Bu dönemde Papalık, siyasal ve dinsel yetkiye sahip olabilmek için iki ya da bazen üç rakip papa arasında süregelen rekabetler yüzünden zor durumda kalırdı. Büyük Bölünme olarak bilinen bu dönemde, rakip kardinal okulları Roma, Avignon ve başka yerlerde kendi papalarını seçtiler. Papalık yetki yarışı, kilise içerisinde geçici şeylerin yüceltilerek sonsuza dek kalıcı değerlerin giderek hafife alınmasına yol açtı. Katolik Kilisesi'nin önderliğinde siyasal gücün, zenginliğin, hanedanlık etkisinin ve kişisel çıkarların iki yüzyıldan uzun bir süre sürekli ön planda tutulması giderek tüm kiliseyi etkilemeye başladı. En büyük sorun, Hıristiyanlık yaşamı için temel teşkil eden soruların sürekli göz ardı edilmesi idi: Kurtulmak için ne yapmalıyım? Güvenilir dinsel otorite hangisidir? Kilisenin ruhsal ihtiyaçları dünyadaki yaşamsal ihtiyaçlarla nasıl dengelenmelidir? Kilisenin bu sorunlara değinmemesi, kilisenin temelini tamamen boş bıraktığı anlamına geliyordu.

Bunun aksine, Protestanlar'ın ilk kuşağı bu temel sorulara yanıt verme uğraşısıyla neredeyse tek ses yükseltiyordu:

Kurtuluş, günahkârları aklamak için Mesih'in yaptığı eylem aracılığıyla etkin olan Tanrı'nın lütfuna olan imanla gelir.

Tek otorite Kutsal Yazılar'dır.

Kilise, tümü kâhin rolü üstlenen ve barışı sağlayanlar olarak hizmet eden imanlılar topluluğudur.

İlk reformcular kilise içinde çalıştılar. Luther ve Zwingli, kiliseyi içeriden yenileme gayretindeydiler. Bu çabalar, 1540'ların sonlarına dek sürdü. Ancak ortaya çıkan sonuç ilginçti. Genelde tek bir kişi üzerine odaklanmış yerel Protestan akımları ortaya çıkmıştı. Almanya'da Luther, İsviçre'de Calvin, İskoçya'da Knox. Reformcular, Katoliklik'e dair yanlışlar, Kutsal Kitap'ın rolü, imanla aklanma ve tüm imanlıların kâhinliği konuları hakkında aynı düşüncede idiler. Protestan inancının temeli aynı olmasına karşın, bu inancın nasıl yürütüleceği konusunda farklılıklar vardı. Örneğin, kilise içerisinde seküler otoritenin rolü bir bölünme konusuydu. Bazıları seküler otoritenin kilise meselelerinde bir rolü olmasına izin verirken, Anabaptistler gibi bazıları buna hiç müsaade etmediler. Bir başka anlaşmazlık noktası Rab'bin Sofrası'nın doğası üzerineydi. Bazıları ekmek ve kâseyi simgesel görürken, bazıları Mesih'in bedeninin gerçekten ekmekte bulunduğuna inanıyordu. Diğer farklılıklar arasında vaftiz ve Rab'bin Sofrası törenlerine kimin katılabileceği, vaftizden sonra günahların bağışlanması için ne gerektiği, kilisede ne tür müzikler çalınması gerektiği, Hıristiyanlar'ın askerlik yapip yapmayacakları vb. sayılabilir.

Protestanlar arasındaki çok sayıdaki farklılıklar, on altıncı yüzyıl boyunca Anabaptistler'e karşı Protestanlarca uygulanan şiddetin üzücü gerçekliğine rağmen, çok nadir olarak topyekün bir öğretisel kavgaya dönüştü.

Protestanlar arasında görülen farklar, en yoğun biçimde kilisenin kendisi üzerinde yoğunlaşmıştı. "Kilise nedir?" sorusuna verilen cevapların çoğalmasa, önceki 1500 yıl boyunca verilen tek cevapla keskin bir ayrılığı temsil ediyordu. VIII. Henry'nin İngiltere'de kurduğu yeni kilise ve diğer Protestan bölgeler ve kiliseler artık Papa'ya boyun eğmiyorlardı. Avrupa'daki bu çoklu Protestanlık gerçekliği, bir gün tek bir bölgede farklı mezhepleri meydana çıkaracak büyük ölçüde farklı bir dinsel ortamı işaret ediyordu.

Böylece, Protestanlık'ın yükselişi birleşik Batı kilisesinin sonunu simgeliyor. Evrensel kiliseye bağlılık yerine ulusa bağlılığa geçmekle herhangi bir kilisenin rehberliğini reddeden düşünce biçimleri gelişmeye başladı. Bir taraftan, her biri yerel bağlamına sıkıca bağlı çoklu Protestan akımların ortaya çıkışı, ruhsal uyanışın bölgesel olarak güç kazandığı ve yüreklerin Avrupa'nın Katolik bölgelerine kıyasla daha derinden çalkalanacağı ortamlar yaratırken, diğer taraftan, evrensel kilisenin kaybıyla birlikte insanların geleneksel otoriteden kurtulup kendi iradeleri ve düşünceleriyle eyleme geçmeleri nedeniyle dini bölünmeler Avrupa'nın sekülerleşme sürecini de hızlandırmıştır.

VIII. Henry'nin Egemenlik Yasası, tüm çağlarda olduğu gibi Reformasyon sırasında da kilise yapılanmasındaki kurumsal değişikliklerin yanı sıra bireylerin kalıcı ruhsal katkıları eşliğinde gerçekleştiğini hatırlatır. Henry'nin başpiskoposu Thomas Cranmer'i (1489-1556) ele alırsak, Henry şüphesiz onu Kraliyet'in sadık bir hizmetkârı olarak görüyordu. Katolik yandaşları ise onun tek Gerçek Kilise'ye ihanet eden bir düşman olduğunu düşünüyorlardı. Ateşli Protestanlar, Katolik Kraliçe Mary tarafından ateşte yakılarak idam edilme cezası karşısında gösterdiği cesaret için onu övmüşlerdi. Ancak Cranmer'in yaşadığı zamandan bu yana kuşaklar boyunca yaptığı etki, kendi hazırladığı Anglikan Dua Kitabı'nda süregelmiştir. Cranmer'in bestelediği birlik duası, on altıncı yüzyılda Batı Kilisesi'ni bölen olaylar hakkındaki bu yazı için uygun bir kapanıştır:

Ey Tanrımız, Tek Kurtarıcımız, Esenlik Önderimiz ve Rabbimiz İsa Mesih'in Babası: yaşadığımız üzücü bölünmeler nedeniyle içinde bulunduğumuz tehlikeleri yüreklerimizde duyma lütfunu bize ver. Her nefreti, önyargıyı ve bizi tanrısal birlik ve uyumdan alıkoyan her şeyi bizden uzaklaştır; öyle ki tek beden, tek Ruh ve çağrımızdan gelen tek umut, tek Rab, tek iman, tek vaftiz, hepimizin tek Tanrısı ve Babası vardır ve böylece bundan sonra tek yürekte ve tek ruhta, gerçeğin ve esenliğin, imanun ve sevginin kutsal bağında birleşelim ve tek akıldan ve tek ağızdan seni yüceltelim: Rabbimiz İsa Mesih adıyla. Amin. ♦ (Ken Wiest, Rhonda Wiest, Chuck Faroe; Çev: Alper Özharar)

**Modern insanların özgürlük dediklerinin çoğu temelinde korkudur.
Kurallara boyun eğmeyecek kadar cesur olmaktan çok,
sorumlulukları üstlenemeyecek kadar korkağız.**

G. K. Chesterton

Vaaz Vermek Tek Başına Yeterli midir?

Ken ve Rhonda Wiest

Vaaz vermek ağır bir sorumluluktur. Kutsal Ruh'un yardımı olmaksızın vaazın başarısız olması kesindir. Her vaiz Kutsal Kitap yorumlama, vaaz hazırlama ve sunma becerilerini geliştirebilir. Birçok vaiz bu alanlardaki becerilerini geliştirmeye çalışır, çünkü Kutsal Kitap'ın insanların yaşamlarında haklı olarak etkin olmasını isterler.

Ancak bunun için vaaz vermek yeterli midir? Topluluğunuz Tanrı'nın sözünden Kutsal Yazılar'dan vaaz ettiğiniz haftada birlik dilimde mi duyuyor? Eğer Kutsal Yazılar'dan vaaz ettiğiniz kısımları bir araya getirseniz, topluluğunuz bir yıllık, hatta on yıllık bir sürede Kutsal Kitap'ın ne kadarını öğrenmiştir? Pazar günü dışında da Kutsal Sözü öğretiyorsanız, o zaman durum düzelir. Fakat gerçekçi bir yaklaşımla bir vaiz, Tanrı'nın sözü olan 66 kitabı ya da 1189 bölümü nasıl olur da topluluğa yeterince sunabilir? Bir vaiz nasıl "Tanrı'nın isteğini tam olarak bildirebilir"? (Elç.20:27).

Eğer Kutsal Kitap'ın yaşamlarımızda ve hizmetlerimizde merkezde olduğuna inanıyorsak, Kutsal Kitap'ın tapınma hizmetlerimizin merkezinde olduğundan nasıl emin olabiliriz?

İlk uygulamalar

İkinci yüzyıla gelindiğinde Kutsal Yazılar'ın halka açık olarak okunması, Hıristiyan kiliselerinde tapınmanın önemli bir parçasıydı. İlk imanlıların bu uygulamayı havra ibadetinden almış olduğu varsayımı mantıklıdır, çünkü çoğu havradan gelmişti. Gamble şu yorumu yapar: "...Hıristiyanlık'ın başlarında havra tapınmasının biçimi belirsizdir ve çeşitli olduğu kabul edilmelidir. Ne var ki, ilk yüzyılda Kutsal Yazılar'ın okunması, havra tapınma düzeninde temel bir uygulamaydı"¹. Kutsal Yazılar Yahudi toplumunun bir parçasıyken kilisenin bir parçası haline dönüştü. Tanrıbilimsel iddiaları desteklemek, tasvir etmek, yüreklendirmek ve teşvik etmek için Yeni Antlaşma'da sürekli Eski Antlaşma'ya yer verilir.² Kutsal Yazılar'ı, özellikle Eski Antlaşma'yı anlamak, imanlıların Mesih'le ilgili yeni öğretileri sağlam zemine oturabilmesi açısından önemlidir.

İlk kilisede Kutsal Kitap'ın halka açık okunmasını hayati öneme getiren bir dizi etken vardı.

- Okur yazar oranı düşüktü. Topluluğun ancak yüzde onundan daha azının okuma yazma bilmesi gayet olasıdır.³
- O dönemde okuma her zaman sesli yapıldı. Bir metnin kopyalanması sırasında ve hatta kendi kendine okurken bile metin sesli okunurdu. Bu nedenle halka açık yerlerde sesli okuma yapmak normaldi.⁴
- O günlerde Kutsal Kitap metinleri oldukça enderdi. Hıristiyanlık inancının yayılması sonucunda metinlerin hızla çoğalmasına rağmen, bireylerin okumak üzere kendi kopyalarına sahip olmaları 4. yüzyıla dek mümkün olmadı. Bu nedenle halka açık okuma, birçok imanlının Kutsal Kitap'ı işitmesinin tek yolu.⁵

Peki bu okuma nasıl yapılıyordu? Anlaşılan tapınma, herhangi bir giriş konuşması, dua ya da ilahiler olmaksızın Kutsal Yazılar'ın okunmasıyla başlıyordu.⁶ Okunan yazılar Tevrat, Kısa Peygamberlikler, Mektuplar ve en son olarak İnciller'di. Okuma, Justin'in ifadesiyle "zaman izin verdiği" kadar yapıldı (krş. *Apologies*, 1:67). "Bir metin ya da kitap dizisi her pazar, bir önceki hafta kalınan yerden devam etmek suretiyle okunurdu".⁷ Okunan metinler çoğunlukla okuma sırasında yorumlanırdı. Böylece dinleyiciler yalnızca Kutsal Yazılar'ı işitmekle kalmıyor, ayrıca Kutsal Kitap öyküsünün akışını anlamaya başlıyordu.

Okuma için resmi olarak bir okuyucu görevlendirilirdi; okuyucu metinleri evinde saklardı. Metin hakkında verilen vaaz ya da konuşma, metnin okunması sırasında anlamları açıklığa kavuşturacak yorumlar zaten yapıldığı için daha çok okunanlara itaat edilmesi konusunda bir dizi teşvikten oluşuyordu. Tıpkı gözetmenlerin sahip olması gereken nitelikler olduğu gibi, okuyucunun da belirli nitelikleri olmalıydı. Bu nitelikler arasında karakter yapısı (alaycı ya da sarhoş biri olmamalı) ve beceri (düzgün konuşma, okuma ve uygun yorumlar yapma) öne çıkıyordu.⁸ Kutsal Yazılar'ın okunması, zaman içinde ihtiyarın üstlendiği bir görev haline geldi.

Okuma çoğunlukla belirli bir makamla ya da ilahi biçiminde yapılırdı. Bu yöntem, sesin işitilmesine ve daha anlaşılır olmasına yardımcı oluyordu; ayrıca sözlerin akılda kalıcı olmasını sağlıyor ve olayın ciddiyetini arttırıyordu.⁹ Gamble'in ifade ettiği gibi: "Okumayı bilmek anlamayı bilmektir ve doğru biçimde okumak uygun yorum yapmaktır. Bir metin halkın önünde okunurken, okunanların anlamı tamamen durak, ton, ritim ve hız gibi sözel unsurlara bağlıdır. . .".¹⁰ Bunu iyi bir şekilde yapabilmek için, okuyucunun metne aşina olması, önceden birçok kere okumuş olması, metnin kendisi, duygusal vurguları, durak ve hızın metnin anlamını en iyi biçimde nasıl ortaya koyacağı üzerinde düşünmüş olması gerekiyordu. Bu görevin beceriyle yerine getirilmesi, yukarıda belirtilen nedenlerden ötürü ilk kilise için alabildiğine önemliydi. Asla hafife alınacak bir hizmet değildi.

İtiraf etmek gerekirse, ilk kilisenin Kutsal Yazılar'la ilgili karşılaştığı sorunlar günümüzde artık geçerli değildir. Kilise sıralarında oturan ortalama bir insan okuma yazma bilmekte ve Kutsal Kitap elinde hazır bulunmaktadır. Ancak Kutsal Kitap'ın halka açık okunmasıyla ilgili uygulamalarımızı tekrar ele almaya iten önemli bir etken vardır.

Metne Saygı Duymak

Rodney Decker, Kutsal Kitap'ın halka açık okunmasının, kilise önderlerinin Kutsal Kitap'la ilgili hizmetin temeli olan "metne saygı duyma"nın bir unsuru olduğunu işaret eder.¹¹ Decker, bu iddiasını aşağıdaki teolojik temeller üzerine kurar:

1. Kutsal Yazılar'ı kaleme alan yazarın, metnin anlamını kavramakta anahtar rolü oynayan bir niyeti vardır.
2. Yazar, metin içinde saygı görmesi gereken bir önerme içermektedir.
3. Okuyucunun, metnin içinden kendi anlamını çıkarma özgürlüğü yoktur.
4. Bu yüzden, anlamın ve önermenin keşfedilmesi için metin bir bütün halinde okunmalıdır. Tüm metin içinden yalnız birkaç ayeti okumak okuyucunun yazarın niyetini kaçırmasına neden olabilir.¹²

Eğer Kutsal Kitap'ın yetkisine ve yeterliliğine gerçekten inanıyorsak, o zaman bir metnin nasıl yorumlandığıyla çok derinden ilgilenmeliyiz. Metin yorumları düşünce biçimimizi, eylemlerimizi, konuşmalarımızı, yani tüm yaşamımızı etkiler. Kutsal Kitap bölümlerinin tamamının halka açık okunması, doğru yorumlama yapmaya götürür. Bu nedenle, ibadet sırasında Kutsal Kitap bölümlerinin okunması ciddiye alınmalıdır. Kutsal Yazılar'ı bağlamın tümünü dikkate almadan yorumlamak, metne saygısızlıktır.

Günümüzdeki Uygulamalar için Pratik Öneriler

Decker, Kutsal Yazılar'ın halka açık okunmasının en düzgün yollarıyla ilgili birkaç mükemmel öneri sıralar:

- Uzun ve kesintisiz tek bir bölüm okuyun ve bağlamı dâhil edin. Bu yöntem, okuyucunun metnin anlamını merak etmesini ya da daha kötüsü metnin anlamını kendi başına tahmin etmeye çalışmasını önler. Eğer yazarın niyetini dikkate alıyorsak, soracağımız soru "bunun benim için anlamı nedir?" şeklinde değil, "Pavlus, bu bağlamda o zamanın insanlarına bu bölümde ne demek istedi?" şeklinde olmalıdır.
- Topluluktan gelebilecek tepkisel yorumlardan kaçının. Decker, konuyla ilgili retorik sorular ortaya atar: "Bu çeşit yorumlama, metnin anlamı hakkında insanlarımıza ne öğretecek? Birleşik bir mesaj ortaya çıkıyor mu? Ya da bir metni ardışık parçalara bölmenin uygun olduğunu mu düşündürüyor? Tipik tepkisel yorum metnin mesajını daha açık hale getiriyor mu? Genelde iyi okunmuş mu?"
- Bir tepegöz ya da Power Point yerine doğrudan Kutsal Kitap'tan okuyun. Decker bunun nedenini şöyle belirtir: "Bu tür bir sunum, "Kutsal Yazılar'la ilgili anlayışımızı yansıtır; yani metni bağlamından koparıp *kendi amacımız için kullanabiliriz*" (vurgu eklenmiştir).¹³
- Ayakta okuyun. Kutsal Yazılar okunurken topluluğun ayağa kalkmasını sağlayın.
- Kutsal Yazılar'ı ardı ardına okuyun. Örneğin, Yeşaya Kitabı'ndan iki ya da üç bölümü 20-33 hafta boyunca okuyun. Okumaya başlamadan önce, bağlamı takip edebilmeleri için önceki hafta okunanları hatırlatın.
- Halka açık olarak okumadan önce metni birkaç kez özel olarak okuyun.
- Sözcükleri doğru telaffuz etmeye gayret edin; metni doğru vurguyla, uygun duraklarla ve ahenkle okumalısınız.

- Dramatik okumaların dikkatle yapılması gerekir. Çoğu zaman “bir tapınma atmosferi yaratmak” gayretiyle okunan metnin anlamı yitirilmektedir. Kutsal Yazılar’a karşı böyle yaklaşımlardan kaçınmalıyız. Söz konusu olan şeyin okuyucu değil, metin olduğunu hatırlayın. Fazlaca dramatik okuma nedeniyle verilen mesajı saptırmaktan kaçının.
- Eğer tapınmanın belirli bölümleri uzun okumalar (3-4 bölüm) için ayrılırsa, topluluk Kutsal Kitap vahyinin daha geniş kapsamını tanımış olur. Ancak bunu yaparsak, tapınma yaklaşımımızın değişmesi gerekebilir. Decker’in, Drummond’dan alıntılıdığı kadarıyla meşhur Charles Spurgeon’un vaizlik yaptığı Metropolitan Tabernacle’in normal tapınma düzeni şöyledir: sessiz zaman, önderin duası, ilahiler, yorumlu Kutsal Kitap okuması, kilise önderinin kilisedekilerin ihtiyaçları için dua etmesi, bir ilahi, vaaz ve kutsama.¹⁴ Bu düzen, günümüzde yaygın olarak görülen ibadet düzeninden farklıdır.

Decker, yorumlarını Spurgeon’dan uzun bir alıntı yaparak özetler:

Kutsal Kitap okumanız anlaşılır olsun. İyi okuyucular olmayı amaçlayın ve bu konuya önem verin, çünkü çok az kişi buna dikkat eder ve her vaizin böyle olması gerekir. En iyi adamlarımızı Kutsal Yazılar’ı okurken işitmek vaaz dinlemek kadar güzeldir; doğru vurgu ve ton kullanarak anlamı ortaya çıkarırlar. Okuma konusunda sizden beklenenin, sadece sözcüklerin halkın önünde söylenmesi olduğunu düşünmeyin; iyi okuma üstün, fakat az bulunur bir beceridir. Yorum yapmıyorsanız bile, önceden metni okuyup ona aşına olun; okurken sanki kırılık alanda yolunu şaşırılmış bir avcı gibi, bata çıka ilerleyerek yetersizliğinizi ele vermek, affedilemez bir eksiklikdir...¹⁵

Sonuç olarak kilise önderi, topluluğa tam bir Kutsal Kitap bakışı kazandırmak için vaaz vermeye güvenemez. Bu yüzden kilise önderlerine, ibadetin bir parçası olarak topluluğa Kutsal Yazılar’ı okumayı öneriyoruz. Kiliseye katılanlar bu şekilde Kutsal Yazılar’ın anlamlarını daha iyi öğrenebilecekler ve vaizler, Pavlus tarafından topluluğa Kutsal Yazılar’ı okumaya adanması için teşvik edilen Timoteos’un izinden gideceklerdir (1Ti.4:13). Yani bu herkesin yararına olacaktır. ♦ (Çev: Alper Özharar)

Kitap İncelemesi: *Kadınların İnanırları Yalanlar ve Onları Özgürleştiren Gerçekler*

Rhonda Wiest

Nancy Leigh DeMoss
Lies Women Believe and the Truth That Sets Them Free (Chicago: Moody Press, 2001)

Nancy Leigh DeMoss, imanlı kadınlara hizmet etmekte yaşadığı deneyimler hakkındaki bu kitabı yazdı. DeMoss kitabında, “Şeytan’ın aldatmak için özellikle kadınları hedef aldığını diyebiliriz. Şeytan bilmektedir ki, eğer biz kadınları hileleriyle aldatabilirse biz de çevremizdeki erkekleri günaha sürükleyebiliriz ve yaptığımız günahlı seçimler sonraki kuşakların izleyeceği bir örnek oluşturur” düşüncesini ifade eder (s. 33). Ancak yalanlara kanmanın özellikle kadınlara özgü bir zayıflık olduğunu iddia etmez.

Kitap, Aden bahçesinde gerçekleşen günaha düşüş öyküsüyle başlar. Şeytan’ın akılcı, arzulan ve tamamen “Tanrı karşıtı” gibi görünmeyen bir teklif yaparak Havva’yı nasıl aldattığını ele alır. Yılanın yaptığı ilk iş Havva’yı *Tanrı’nın iyiliği, sevgisi ve desteği hakkında şüpheye düşürmekti*. Yılan, onu kandırarak Tanrı’ya itaatsizlik etme seçiminin *sonuçları hakkında yalan söyledi*. Havva, yasak meyveden yemenin getireceği sözde *yararları* işittiğinde ayartıldı (Yar.3:5). Bu yararlar arasında iyi ve kötünün ne olduğuna karar verme yetkisi *kendisine ait olması* vardı (“iyiyle kötüyü bilmek”). Yılan, Tanrı’nın daha önceki uyarılarına rağmen, Havva’nın *gördüğü ve duygularıyla aklının* ona doğru olduğunu düşündüğü şeyler doğrultusunda karar vermeye yönlendirerek onu kandırdı.

DeMoss, dünyada yaşanan her sorunun bir şekilde aldanmanın meyvesi olduğunu, yani basit anlamda doğru olmayan bir şeye inanmanın sonucu olduğunu öne sürer. Aden bahçesinden günümüze dek Şeytan, sevgimizi çarpıtmak, seçimlerimizi etkilemek ve yaşamlarımızı yok etmek için aldatmacadan yararlanmıştır (s. 32).

Yazar birçok kimsenin, hatta Hıristiyanlar’ın bile, aldanıklarının farkında bile olmadan kendileri aldanmaya maruz bıraktıklarını savunur. Aldanmanın özü budur: *Aldandığımız gerçeğine karşı bizi körleştirir*.

DeMoss, insanın yürekten inandıklarının yaşamıyla görülebildiğine dikkatimizi çeker. Yani, kişinin davranışları her zaman doğru olduğuna inandığı şey üzerine kuruludur; inandığını söylediği şeye değil, *gerçekten* inandığı şeye.

Kitabın neredeyse tamamı, DeMoss'un gözüyle, kadınların yaşamlarına yön veren belli başlı yalanları ve bunlara karşılık yalanın etkisinden özgürleştirecek gerçekleri ele alır. Kitap Tanrı, kendimiz, günah, evlilik, duygularımız ve içinde bulunduğumuz ortam hakkında yalanları içeren bölümler halinde düzenlenmiştir. DeMoss, okuyucuyu yalnızca "Bu yalana inanıyor muyum?" sorusunu değil, ayrıca "Bu yalana inanıyormuş gibi mi yaşıyorum?" sorusunu sormaya davet eder.

Aşağıdaki tablo kitabın çeşitli bölümlerinden bir örnekleme sunmaktadır.

Yalan	Gerçek
1. Tanrı gerçekte iyi değildir.	<ul style="list-style-type: none"> • Tanrı iyidir ve yaptığı her şey iyidir. • Tanrı asla hata yapmaz.
2. Günah işleyebilirim ve bunun kötü sonuçlarını görmem.	<ul style="list-style-type: none"> • Bugün yaptığım seçimlerin ileride kaçamayacağım sonuçları olacaktır; ne ekersen onu biçeceğim. • Günahın verdiği zevkler sadece kısa bir süre içindir.
3. Eğer bir şey hissediyorsam, bu doğru olmalı.	<ul style="list-style-type: none"> • Hislerime her zaman güvenemem. Çoğu kez gerçekle ilgileri yoktur ve beni doğru olmayan şeylere inandırarak kolayca aldatabilirler. • Gerçekle tutarlı olmayan her hissi reddetmeyi seçmeliyim.
4. Eğer yaşadığım ortam farklı olsaydı, ben de farklı olurum.	<ul style="list-style-type: none"> • Beni ben yapan şey, yaşadığım koşullar değildir; bunlar ne olduğumu ortaya çıkarır. • Yaşamımı etkileyen her koşul ilk önce Tanrı'nın sevgi dolu ellerinden süzülür.
5. Gerçekleşmemiş özlemlerle yaşamak zorunda değilim.	<ul style="list-style-type: none"> • Bu dünyada her zaman gerçekleşmemiş özlemlerim olacaktır. • Yüreğimdeki en derin özlemler yaratılmış herhangi bir kişi ya da şey tarafından doldurulamaz. • Eğer bunları kabul edersem, gerçekleşmemiş özlemler Tanrı'ya ve cennete olan özlemimi çoğaltacaktır.
6. Tanrı sorunlarımı çözmelidir.	<ul style="list-style-type: none"> • Hayat zordur. • Tanrı'nın yaşadığım sıkıntılar aracılığıyla gerçekleştirdiği ebedi bir tasarısı vardır. • Tanrı sorunlarımı yaşantımdaki kutsallaşma sürecinin bir parçası olarak kullanmak ister. • Ne tür sorunlarla karşılaşsam karşılaşayım, Tanrı'nın lütfu bana yeter.

DeMoss, aldanma üzerine kurulu bir yaşamdan kurtulmak için okuyucuların izlemesi gereken üç adımdan söz eder:

1. Günahlı davranışları tanımla!
2. Bu davranışların kökündeki yalan(lar)ı tanımla! Kökler genelde yüzeyin altındadır ve yalanlar asıl olarak aldatıcıdır. Ne gibi yalanlara inandığımızı görmek için RAB'den yardım almaya ihtiyacımız vardır.
3. Gerçeğe inanarak, üzerinde derin düşünerek ve eyleme geçerek yalanların yerine gerçekleri koy! DeMoss, Şeytan'ın güçlü bir düşman olmasına karşın onun yalanlarından çok daha güçlü bir şey bulunduğunu ve bunun da gerçek olduğunu söyleyerek bizi cesaretlendirir.

Kitabın son bölümünde, DeMoss'un kadınların inanıp sıkıca sarılması gereken 22 temel gerçek olarak tanımladığı unsurlar derinlemesine ele alınır. Bu gerçekler Kutsal Kitap'la uyumlu gerçekler verilerek sunum güçlendirilir.

Sonuç olarak kitabın dayanak noktası, gerçeğin özgürlük getirdiği inancıdır. İsa'nın kendisi, "Gerçeği bileceksiniz ve gerçek sizi özgür kılacak" demiştir (Yu.8:31-32). Ne var ki, DeMoss'un dünyadaki bütün sorunların aldatmacanın meyvesi olduğu iddiası abartılıdır. İnsanlar günah işler, çünkü doğal olarak günahkârdır. Yaptıkları günahlı seçimler ya da takındıkları tutumlarla ilgili olarak aldanmış olabilirler de olmayabilirler de. Bir bütün olarak DeMoss'un eseri, tutduğumuz içsel inançlarımızı değerlendirmeye yardım etme açısından faydalıdır. Kültürler tarafından içimize işlemiş düşünce yapılarımızda ve algılayışımızda var olan birçok "kabul gören ölçüt"ü sorgulamaya davet eder. DeMoss bu düşüncelerin, Tanrı'nın bizim yaşamımızı istediği gerçeğe aykırı olduğunu gösterir. Bu nedenle kitap, Hıristiyanlar'ın ruhsal özgürlüğe kavuşma yolunda değerli bir katkı sağlayacak niteliktedir. ♦ (Çev:Alper Özharar)

NOTLAR:

e-manet e-posta dergisinin Türkçesini üslupçu olarak kontrol eden Neslihan Orancı ve düzeltmen olarak metnin son kontrolünü yapan Steven Mittwede'ye müteşekkiz.

Özeleştiri: Gıcık ve Zor Olduğu Kadar Önemli bir Alışkanlık

¹ 22 Kasım 2003 tarihli *Radikal Cumartesi* eki, 4.

² Peter Brown, *Augustine of Hippo* (Berkeley: University of California Press, 2000), 172.

³ David G. Myers, *Intuition: Its Powers and Perils* (New Haven, Connecticut: Yale University Press, 2002), 94-98.

⁴ W. Jay Wood, *Epistemology: Becoming Intellectually Virtuous* (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 1998), 63.

⁵ <http://www.turkcesozluk.org/search.php?word=&kno=4286&record=0>

⁶ Ayrıca bkz. 9:7-9; 13:1,13; 15:5,10,12,22,31; 16:20; 19:21; 25:12.

⁷ http://www.balkanlar.net/index.php?ind=reviews&op=entry_view&iden=15 ve

<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/00/11/21/yasam/02yas.htm>

Galatyalılar Serisi

¹ Kaynakça: Alan Cole, *Galatians* (Leicester: InterVarsity Press, 1989), Ronald Y.K. Fung, *The Epistle to the Galatians* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1988); Douglas Moo, *The Epistle to the Romans* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1996).

"Onlar Gibi Tapınmamalısınız....": Uygunlaştırma Senkretizme Dönüşünce

¹ Larry Poston, "'You Must Not Worship in Their Way': When Contextualization Becomes Syncretism" Evangelikal Misyoloji Cemiyeti'nin 23-25 Eylül 2004 tarihinde St. Louis, Missouri'de yapılan yıllık toplantısında sunulmuştur.

Vaaz Vermek Tek Başına Yeterli midir?

¹ Harry Gamble, *Books and Readers in the Early Church*, (New Haven, Connecticut and London: Yale University Press, 1995), 209.

² a.g.e., 24. Yeni Antlaşma metinlerine bakarak Eski Antlaşma'nın ilk kiliselerde sürekli olarak destek görevinde olduğu kolayca fark edilir. İlk imanlılar Kutsal Yazılar'ı derinliğine irdelemişlerdir. Gamble şöyle der: "Kutsal Kitap çalışmaları, bunun ilk kilisenin en büyük uğraşları arasında olduğunu düşündürmektedir" (28).

³ a.g.e., 6-8.

⁴ a.g.e., 30.

⁵ a.g.e., 140-143 "...her Hıristiyan okuyamasa da, her Hıristiyan düzenli olarak okunanları dinler."

⁶ a.g.e., 216.

⁷ a.g.e., 217.

⁸ a.g.e., 223.

⁹ a.g.e., 225.

¹⁰ a.g.e., 227.

¹¹ Rodney J. Decker'in, "*Metne Saygı Duymak*" başlıklı konuşması 6 Kasım 2003'te Empire State Fellowship of Regular Baptist Churches, First Baptist Church, Schenevus, New York'ta düzenlendi.

¹² a.g.e., 10.

¹³ a.g.e.

¹⁴ a.g.e., 8. *Spurgeon: Prince of Preachers* (Grand Rapids, Michigan: Kregel, 1992), 239, 298, 371-79, 501-02. Elbette tapınma düzeninde yapmamız gereken değişiklikler büyük olacaktır. Fakat iki nokta göz önüne alınmalıdır: 1. İbadetimiz, Tanrı'nın sözlerini anlamayı ve sözlerine saygı duymayı içermelidir. 2. Vaaz vermek ve Kutsal Yazılar'ı okumak tapınmamızın bir parçasıdır.

¹⁵ a.g.e., 9.